

NGÔI NHÀ TRONG THÀNH PHỐ

KỊCH DÀI

NHÂN VẬT

PHƯỚC:	Sinh viên trường Đại học Bách khoa, bộ đội
THU HẪ:	Văn công (Đơn ca giọng nữ cao)
BÀ GIÁO AN:	Mẹ Phước, đã hưu trí
NHÂM:	Công nhân dệt kim
CẢNH:	Kỹ sư điện thông
THÔNG:	Bộ đội, kỹ sư xây dựng sân bay
BÁC ĐIỀM:	Thợ lò, trong ban bảo vệ khối phố
HƯƠNG LY:	Em gái Thông, 16 tuổi
CHI LĂNG:	Cháu trai bà giáo An, bố là bộ đội Hải quân, 13 tuổi.

BÁC NGUYỄN: Nhà văn

Những nhân vật thoáng qua từng màn:

Những người sơn đen nhà:

Người thứ I

Người thứ II

Những người ở bến xe:

Ông túi phòng không

Anh nhạc bướm

Anh bán lược

Chị hàng hoa

Ông già mua vé

Anh bộ đội

Bộ đội ở Trường Sơn:

Đồng chí thủ kho gạo

Đồng chí bộ đội nông dân

Anh bộ đội

Những người trong khu phố:

Bà cùng phố và một số dân phòng

CẢNH MỘT

Nhà bà giáo An. Căn phòng ngoài khá ngăn nắp in dấu một gia đình gốc gác xưa ở Hà Nội. Người ta nhận thấy rõ nhất là ở những đồ gỗ còn lại: Chiếc tủ buffet gỗ lát đã cũ kê ở một góc; chiếc giường hộp kiểu cổ, có giá sách phía đầu giường và có chiếc table de nuit cạnh bên. Giữa nhà là bàn vuông to, trên đặt một bình hoa nhỏ. Cửa xuống bếp và sang phòng bên của Phước. Một khuôn cửa kính lớn nhìn ra hành lang, có cầu thang lên tầng trên. Hành lang cũng là một điểm diễn.

MỞ MÀN

Thông mặc quân phục, ôm chiếc đàn ghi ta se sẽ hát. Em gái Hương Ly ngồi cạnh, mân mê ngôi sao trên mũ, lơ lửng nhìn ra ngoài.

THÔNG: (Say sưa) - “Ôi cô gái ơi...! Súng trên vai sao vuông đầu mũ. Em đi về đâu mà mắt em trong sáng. Em đi về đâu mà chân bước hiên ngang...”.

HƯƠNG LY: (Nũng nịu) - Đi về thôi... anh Thông.

THÔNG: (Hát tiếp) - “Trút cảm hờn vào quân xâm lược...”

(Bà giáo cầm chiếc áo xếp thêm vào ba lô đặt ở giường)

BÀ GIÁO: - Bác gấp cả chiếc sơ-mi ca-rô vào cho nó đầy.

THÔNG: (Ngừng đàn) - Rồi nó cũng sẽ gửi về thôi.

BÀ GIÁO: (Ngừng lại) - Ờ hay!

THÔNG: - Con đã nói được phát tất mà... Cả từ cái rút dép.

BÀ GIÁO: (Ngập ngừng không nỡ lấy chiếc áo sơ-mi ra) - Thế còn sách vở?... Nó dặn bác mà.

THÔNG: - Thôi được... nó sẽ làm quà tặng người ta.

BÀ GIÁO: - Thế nào?

THÔNG: - Chương trình tập luyện cấp tốc đến khoa mục đi đâu cũng không còn nữa, thì giờ đâu mà đọc sách.

BÀ GIÁO: - Không nhẽ để nó đi tay không. *(Thở dài)*.

THÔNG: - Bác đừng lo nó thiếu thứ mang... Rồi đến mức đôi đũa cũng muốn cắt làm đôi cho nhẹ bớt.

BÀ GIÁO: - Nó bày bữa thế.

THÔNG: - Cũng phải tự già dặn lên thôi ạ.

(Ngừng đàn)

HƯƠNG LY: - Về chưa anh Thông?

THÔNG: - Có định gặp mặt danh ca nữa không? Chọn đi... xem phim Nam tước Phôn-gôn-rinh hay xem mặt danh ca? Nào...

HƯƠNG LY: - Chị ấy có đến đâu. *(Kéo tay Thông nũng nịu)* - Về đi anh Thông.

BÀ GIÁO: - Hôm nay đứa nào đã đến đây thì phải ở đây.

THÔNG: *(Ngó vào tận mặt em)* - Thấy chưa!

BÀ GIÁO: - Hương Ly xuống giúp chị Nhâm làm cơm đi con. Con bé sáng nay phải đến xưởng, nần nì mãi mới xin nghỉ bù được.

THÔNG: - Ly làm cơm thì tuyệt! Có món tử đây, khi cần mới trở tài.

BÀ GIÁO: - Con gái phải biết nấu nướng. Ngày xưa trạc tuổi cháu, bác với mẹ cháu, trước khi đi lấy chồng là phải đến trường Anh Hoa. Người ta dạy cho nấu ăn, may vá.

THÔNG: - Hương Ly chẳng cần học mới cừ ạ.

BÀ GIÁO: - Tinh ý thì cũng biết *(Với Ly)* - Cháu giỏi nấu món gì nào?

THÔNG: *(Nháy mắt trêu em)* - Kia!

HƯƠNG LY: - Anh Thông...

THÔNG: - Còn giấu tài... Hầm rau muống bác ạ.

(Ly xông đến dấm vào vai anh)

(Bà giáo cười)

Với cả gọt su hào nữa ạ.

(Hương Ly khóc).

BÀ GIÁO: (*Đi ngang, dừng lại*) - Cứ hay trêu em! (*Ôm lấy đầu Hương Ly, vuốt tóc*) - Để rồi bác mắng thêm. (*Làm ra vẻ mắng*) - Cứ thế không trách đi... em nó chả thèm nhó.

THÔNG: (*Nghiêng đầu, nheo mắt nhìn em*) - Nhè!

BÀ GIÁO: - Ô hay... kìa!

(*Nhâm bưng một mâm thức ăn lên, vui vẻ hơn hờ*).

NHÂM: - Xong rồi bác ạ.

Cất bình hoa lên tủ búp-phê rồi đặt thức ăn ra bàn. Cô đi vòng quanh, ngắm nghía, tỏ ra vừa lòng với những món ăn mình làm.

Thông bưng liễn canh lên. Nóng, anh đặt vội xuống chiếc ghế rồi bưng luôn cả chiếc ghế làm rế đến cạnh bàn. Nhâm bật cười.

BÀ GIÁO: (*Nhìn Thông*) - Vậy mà nó chê con Ly!

HƯƠNG LY: (*Khoái chí*) - Thấy chưa?

BÀ GIÁO: (*Với Nhâm*) - Cháu để thịt lại làm gì thế?

NHÂM: - Mâm cơm thế là được rồi.

THÔNG: - Sang đấy chứ... (*Ngắm nghía*). Đẹp nữa.

NHÂM: - Cháu đã chuẩn bị món tráng miệng.

BÀ GIÁO: (*Mỉm cười*) - Chịu cô.

Nhâm sung sướng chạy vào nhà. Bà giáo nhìn theo yêu thương.

Đứa nào lấy con bé, thật là cưới được phúc về nhà. Nết na lắm. Hào phóng mà không xa phí. Sáng nay hai bác cháu đi chợ. Nó chọn con gà thì người bán cầm tiền rồi còn ngần ngại. Mua thêm mấy lạng thịt, con bé chẳng chịu dùng đến nữa. Khéo thế... Vậy mà mâm cơm cũng được.

THÔNG: - Sang (*Ngắm nghía*) - . Chị Nhâm với bác là thế nào?

BÀ GIÁO: - Nó quý thằng Phước nhà này lắm.

THÔNG: (*Ngạc nhiên*) - Ô hay...

BÀ GIÁO: - Nhà ở tầng trên, đông em lắm... Đem qua con bé làm ca, sáng sớm đã xuống giục bác đi chợ.

THÔNG: - Sao nghe nói hôm nay Phước đưa Thu Hà về giới thiệu với bác?

BÀ GIÁO: (*Thở dài*) - Chẳng biết rồi còn tìm được đám nào hơn. (*Ngừng*) - Sắp đi rồi, mà từ sáng đến giờ nó chạy đầu mất mặt. Muốn dặn dò một tý cũng chẳng biết nói vào lúc nào.

THÔNG: - Đứng mọc rể ở đầu cổng kia kia. Chờ đấy.

BÀ GIÁO: (Nhìn con, rồi gọi lớn) - Phước!

Phước vào, người mảnh dẻ. Anh vào nhà rồi mà mắt vẫn hướng ra ngoài.

Hôm nay đi rồi mà sao con không ở nhà được lúc nào.

PHƯỚC: (*Lơ đãng*) - Chiều mới tập trung mà.

BÀ GIÁO: - Còn bây giờ là trưa chú gì? Anh không xem cái ba lô, các thứ mợ xếp đã đủ chưa?

PHƯỚC: - Mợ cứ mãi cái ba lô thôi... Con đã nói là con không cần thứ gì cả.

BÀ GIÁO: (*Tủi thân*) - Không cần... không cần... Anh cứ hai bàn tay không mà đi ư? (*Bật khóc*) - Anh dần lắm.

PHƯỚC: (*Ân hận chạy lại*) - Mợ... Con đã nói là mợ đừng lo gì cho con.

BÀ GIÁO: - Các anh đi rồi vui chúng, vui bạn, có hay đâu mẹ ở nhà, có miếng ngon nghĩ đến các anh cũng ghen không nuốt được.

PHƯỚC: - Con quên làm sao.

Nhâm bưng lên một đĩa bánh hấp.

THÔNG: - Có việc gì bụng bê cần tôi giúp nữa không nào?

NHÂM: - Còn món hầm nữa, nhưng khi nào vào bàn mới bưng lên cho nóng.

BÀ GIÁO: (*Đứng dậy*) - Thôi, ăn cơm đi... Rồi mợ còn sắp sửa nốt cho.

PHƯỚC: (*Vội ngăn*) - Nán chờ mười phút nữa được không mợ?

NHÂM: (*Sững lại, buồn hẳn*) - À... lại còn khách của anh Phước nữa...

Cả nhà yên lặng. Thông cầm lấy đàn.

THÔNG: - Vậy thì mình phải dạo vài khúc cho nó quên đi mới được.

NHÂM: (*Với bà giáo*) - Nồi ninh cháu vẫn để trên bếp bác ạ.

BÀ GIÁO: - Nhưng em đi đâu nào?...

NHÂM: - Dạ... (Lúng túng)

BÀ GIÁO: - Đừng để bác phải nghĩ ngợi nhiều. (*Nhìn Nhâm, bà quyết định*) - Trưa rồi con ạ... Ăn cơm đi cho Nhâm còn đi làm. Con bé tất bật suốt từ sáng đến giờ. (*Bà cầm tay Hương Ly kéo đứng dậy*) Lại ăn cơm cháu. (*Ngừng*). Còn thằng Chi Lăng đâu rồi... Sắp sửa lên đường con cũng chẳng gọi cháu về dặn nó một đôi điều. (*Ngó ra cửa gọi*) - Chi Lăng ơi.

PHƯỚC: - Thôi mẹ!... Lúc nào về nó ăn cũng được.

Họ vào bàn. Nhâm bung nốt thức ăn lên rồi vui vẻ ngồi xuống ghế.

THÔNG: (*Sôi nổi*) - Chủ tiệc rót rượu ra chứ, hôm nay tiễn cậu. (*Phước cầm chai rượu đứng lên. Thông bỗng chặn lại*) - Khoan (*Chỉ ra ngoài*) - Hình như...

(Thu Hà và Cảnh. Họ dừng lại ở hành lang, chia tay nhau)

CẢNH: - Tôi đã đưa chị đến tận nhà.

THU HÀ: - Cảm ơn! (*Bắt tay Cảnh*) - Anh về.

CẢNH: (*Mỉm cười*) - Tôi cũng ở đây thôi... tầng trên này.

THU HÀ: - Sao lại có sự ngẫu nhiên thế?

CẢNH: - Đối với chị thôi... Còn tôi thì biết... chị Thu Hà ạ.

THU HÀ: - Anh dành cho tôi nhiều bất ngờ quá.

CẢNH: - Có thể mãi mãi chỉ là điều mong thôi, tuy nhiên tôi vẫn cứ mời. Có dịp nào chị lại tới đây, xin mời lên tôi chơi.

THU HÀ: - Anh làm tôi cảm động... Lát, tôi sẽ lên thăm anh.

CẢNH: - Hân hạnh cho tôi biết chừng nào. (*Cúi đầu chào*) - Tôi rất hồi hộp.

Đi lên thang gác, còn dừng lại vẫy tay Thu Hà.

THÔNG: (*Với Phước*) - Họ quen nhau à?

Phước không trả lời, ra cửa đón Thu Hà. Mọi người cùng đứng dậy khỏi bàn ăn. Thu Hà vào. Phước dẫn đến chỗ mẹ.

PHƯỚC: - Thừa mẹ... Thu Hà... bạn của con.

BÀ GIÁO: (*Làm ra vẻ niềm nở*) - Phước nói là em đến... Tôi mong suốt cả buổi sáng.

THU HÀ: - Dạ... cháu bạn... không đến sớm được.

PHƯỚC: (*Đưa Thu Hà đến chỗ Thông*) - Anh Thông... bạn anh, kỹ sư xây dựng, làm việc ở sân bay.

THÔNG: (*Đứng nghiêm*).

THU HÀ: (*Cũng có vẻ trịnh trọng*) - Hân hạnh được làm quen với anh.

THÔNG: - Điều ấy thì thật không nên đâu.

THU HÀ: (*Ngạc nhiên*) - Sao thế ạ?

THÔNG: - Đối với các nghệ sĩ tôi có một thói xấu.

THU HÀ: - Gì kia?

THÔNG: - Hay xin vé lắm. (*Cười rộ lên, phá tan vẻ nghiêm trọng*) - Nhưng nếu có việc gì nặng chịch gọi tôi. Thí dụ như cần đọc cái cửa sổ, hoặc làm gác lửng chẳng hạn. (*Lại cười*).

PHƯỚC: - Một tay đàn ghi ta cừ khôi đấy.

THU HÀ: - Ờ... thế mà anh giấu tài.

THÔNG: - Có thể... Nhưng thường thì biểu diễn vào khi chờ cơm cho đỡ sốt ruột thôi. (*Lại cười rộ lên*) - Tôi xin phép anh Phước giới thiệu tiếp nhé... Chị Nhâm.

NHÂM: - Tôi không có gì đáng được giới thiệu đâu.

THÔNG: - Ô hay...

NHÂM: - Vậy thì anh cứ giới thiệu đi... Anh sẽ chẳng nói được gì cả.

THÔNG: - Thôi được... Lát nữa vào bàn, chúng ta chỉ có thể nói về chị ấy được thôi.

BÀ GIÁO: - Nào... lại bàn cả đi. (*Họ đứng dậy, chỉ có Hương Ly ngồi yên, có vẻ tủi thân. Bà giáo chạy lại*) - Họ bỏ quên cháu tôi rồi.

THÔNG: - Ấy chết... Một nhân vật quan trọng: Hương Ly, em gái tôi. Người hết mực hâm mộ nghệ sĩ Thu Hà. (*Kéo ghế để Hương Ly ngồi cạnh Thu Hà*) - Đã chịu bỏ chiếc vé Nam tước Phôn-gôn-rinh để đến gặp mặt.

THU HÀ: - Vậy thì hôm nào tôi phải đến cho em chiếc vé ấy thôi.

Nhâm xếp các thứ cho bữa ăn như người chủ gia đình rồi đến bên bà giáo.

NHÂM: - Bây giờ thì cháu phải xin phép bác.

BÀ GIÁO: (*Nghiêm nghị*) - Ngồi xuống đi... Đừng bắt bác nói mãi thế.

NHÂM: - Cháu sắp đến giờ đi làm.

THÔNG: (*Đứng lên*) - Bữa ăn hôm nay là tác phẩm của chị. Chị là chủ bữa ăn kia mà, chị Nhâm. Còn một tiếng nữa... Nếu chị vội thì Phước sẽ đưa chị đến tận xưởng.

BÀ GIÁO: - Phải rồi... Phước nó sẽ đưa con đến tận xưởng.

NHÂM: - Con chả dám thế... tội anh ấy.

THÔNG: - Chị Nhâm. (*Nhâm dẫn đi, ngồi xuống*) - Thế chứ... Bắt đầu đi... Hãy chúc người ra đi... (*Với Phước*) - Cậu có cần đọc diễn văn không đấy?

PHƯỚC: - Tha cho mình (*Với mẹ*) - Mẹ uống đi... Mẹ uống với chúng con chứ. (*Ngừng một lát*) - Ở nhà có báo động, mẹ đừng đứng ở chân cầu thang đấy. Hôm qua hỏi ra con mới biết, căn nhà này làm từ thời Nhật. Hồi ấy vật liệu thiếu lắm. Giá như còn nán lại được một vài ngày, con sẽ làm cho mẹ cái hầm thật chắc.

BÀ GIÁO: - Mẹ thích chạy ra hầm công cộng, đông người, đỡ sợ.

PHƯỚC: - Là con sợ khi báo động ban đêm ấy. (*Ngừng*) - Thằng Chi Lăng thì phải cho lên sơ tán. Và tìm cách báo tin cho anh ấy là con đã lên đường. Thư chuyển cho anh ấy, mẹ gửi cho Bộ tư lệnh Hải quân. Tháng nào cũng có người ra Hà Nội họp.

THÔNG: - Kia... Mời bác... cả chị Nhâm, chị Thu Hà nữa. Ai cũng cầm đĩa chiếu lệ thế này thì một mình cháu đến bội thực mất thôi.

PHƯỚC: - Cả cậu nữa... thằng quý ạ... Rồi cậu cũng đến bội thực vì nói nhiều thôi... Ăn đi chứ. (*Ngừng*) - Thật thà là con thích ngồi nhìn mẹ và các bạn ăn hơn... Rồi đây một bữa ăn như thế này còn có thể có được. Nhưng những người cùng ăn thì không.

THÔNG: - Cả những món tuyệt vời như thế này cũng không. Ngon,

mà đẹp. Đúng thế không nào. Có cả thức trắng miệng nữa nhá.
Nhưng điều này mới thật kinh ngạc này: có một con gà thối đấy.

THU HÀ: - Một con gà?

THÔNG: - Có bác làm chứng đây. Một con gà nếu vào tay Thông thì
luộc, cổ cánh đem rang và nước suýt thì đập gừng, thế là hết.

Bà GIÁO, NHÂM và PHƯỚC cười. Thu Hà thì không vui.

NHÂM: - Anh ấy nói quá lên thế thôi.

THÔNG: - Thật bất hạnh cho gia đình nào phụ nữ không biết nấu nướng.

BÀ GIÁO: (*Nhìn Thu Hà bỏ đĩa xuống, ngạc nhiên*) - Sao lại bỏ đĩa
xuống thế?...

THU HÀ: - Cháu đủ rồi!

BÀ GIÁO: - Bác chẳng bằng lòng thế... Ai đã vào đến nhà này, bác
không muốn coi là khách nữa.

THU HÀ: - Cháu đủ rồi thật mà.

Đứng dậy.

BÀ GIÁO: - Thôi thế cháu pha trà đi để rồi lát nữa cả nhà cùng uống.

Phước đứng dậy theo.

THU HÀ: - Ở kìa!

PHƯỚC: - Mời mợ... Mời cả nhà.

NHÂM: (*Mỉm cười*) - Chẳng phải như anh Thông nhận xét đâu; thức
ăn còn nhiều như thế này thì không phải là một bữa ăn ngon.

THÔNG: - Vậy thì chỉ một mình tôi cũng đủ chứng minh được.

*Thu Hà lơ đãng nhìn qua cửa kính. Tiếng nhạc của một bản giao hưởng
nào vọng xuống. Phước tới bên.*

PHƯỚC: - Hình như Hà không vui.

THU HÀ: - Chẳng lẽ em lại vui?

PHƯỚC: - Thông tính nó thế, nghĩ sao nói vậy. Các anh thường gọi là
là Thông ruột ngựa mà.

THU HÀ: - Ô hay... anh buồn cười... (*Ngừng*) - Em lên trên này một
tý đây. (*Chỉ lên gác, rồi bỏ ra ngoài. Chi Lăng bây giờ mới về, rón
rén lại bàn ăn*)

PHƯỚC: - Chi Lăng đi đâu về?

CHI LĂNG: - Cháu... cháu dẫn bác nhà văn đi xếp hàng mua thức ăn chín chứ.

THÔNG: - Nhà văn nào thế?

CHI LĂNG: - Bác Nguyễn... bạn cháu.

THÔNG: (*Cười ồ*) - Anh không bốc đấy chứ?

CHI LĂNG: - Hỏi bà cháu xem... Trong truyện của bác ấy có cả tên cháu nữa đấy. Chú có biết bác ấy không?

THÔNG: - Vậy thì cậu cừ hơn chú rồi. Chú chỉ biết tiếng bác ấy thôi.

NHÂM: (*Xoa đầu Chi Lăng*) - Ăn đi, nguội hết rồi.

THÔNG: (*Với Nhâm*) - Tôi về chị Nhâm nhé. Rất cảm ơn chị... Bữa ăn tuyệt quá.

NHÂM: - Có gì đâu anh.

THÔNG: - Một bữa ăn khó quên... Thật thế...

NHÂM: - Thỉnh thoảng anh đến chơi với bác giáo.

THÔNG: - Phước đi thì tôi phải đi lại đây luôn. (*Chào Nhâm một cách kín đáo rồi đến với Phước*) - Mình về đây Phước ơi!

Phước giật mình, anh đang nghĩ đi đâu.

THÔNG: (*Bắt tay nhau rất chặt*) - Bao giờ mới lại gặp nhỉ... Thật là khó lường trước được.

PHƯỚC: - Sao?... Về ngay à? Phải chạy lại với vợ mình luôn.

THÔNG: - Sao lại dặn mình thế?

PHƯỚC: - Hương Ly ơi! Đưa anh Phước véo tai một cái cho đỡ nhớ. Nhè ít thôi... nhớ chưa?

HƯƠNG LY: - Chị Thu Hà đâu rồi?

Tiếng nhạc tràn xuống.

PHƯỚC: (*Bối rối*) - Chị ấy đi có việc một chút thôi. Anh sẽ nhắc chị Thu Hà gửi vé cho Ly.

THÔNG: (*Với Nhâm*) - Chúng tôi về trước... chị Nhâm ạ.

NHÂM: - Hương Ly về nhé.

THÔNG: - Rồi Phước sẽ đưa chị đến xưởng (*Xem đồng hồ*).

NHÂM: - Không... Tôi tự đi thôi... Tôi cũng đi làm ngay đây.

THÔNG: (*Gàn Phước lại*) - Đừng tiễn mình nữa.

Thông và Hương Ly ra về. Phước và Nhâm đứng lại, lúng túng. Nhâm buồn, lặng lẽ, định bước đi, Phước gọi.

PHƯỚC: - Nhâm cũng đi ngay à? (*Nhâm yên lặng*) - Tưởng ngày hôm nay Nhâm nghỉ.

NHÂM: - Em đã nghỉ bù đấy chứ... Nhưng em lại thấy tiếc buổi làm.

PHƯỚC: - Bỏ phí mất buổi sáng rồi.

NHÂM: - Nhâm không nói thế... Mà Nhâm cũng chẳng nghĩ thế đâu... Nhưng Nhâm cảm thấy... không nên ở lại đây..

PHƯỚC: (*Im lặng hồi lâu*) - Tôi cũng thấy như thế. (*Nhâm nhìn lên*) - Vì tôi quý Nhâm vô cùng... Vợ tôi cũng vậy. Đi... tôi sẽ rất nhớ Nhâm. Bao nhiêu kỷ niệm trong căn nhà chúng ta. Hồi nhỏ đi chơi với nhau chẳng còn muốn về nữa... Nhưng rồi lớn lên, chúng ta cứ xa dần nhau ra. Cứ phải giữ kẽ, và ngưng ngưng. Sự gán ghép làm cho chúng ta mất hết cả tự nhiên. Chẳng lẽ không có tình cảm gì khác ngoài yêu được hay sao.

NHÂM: - Có chứ... như anh đang xử sự đấy. Nhưng em không giống anh được. Anh hãy giúp em đi, giúp em làm được như anh đi.

PHƯỚC: - Tội lắm Nhâm ạ.

NHÂM: - Em xấu hổ vô cùng. (*Hai tay ôm mặt*)

Thu Hà và Cảnh cùng đi xuống.

THU HÀ: (*Ngạc nhiên*) - Chị sao thế ạ?

NHÂM: - Tôi hơi choáng váng... Có lẽ vì tôi uống một chút rượu; tôi không biết uống rượu.

CẢNH: - Chị nằm nghỉ đi thì hơn.

NHÂM: - Không sao... một chút thôi.

Bỏ ra.

PHƯỚC: - Tôi lấy xe đưa Nhâm đi.

NHÂM: (*Lắc đầu*) - Không.

Ra hẳn. Phước bần khoản nhìn theo.

THU HÀ: - Em mời anh Cảnh xuống thăm anh đấy.

PHƯỚC: - Cảm ơn!... Anh vào chơi.

Kéo ghế mời ngồi.

CẢNH: (*Nhìn quanh nhà*) - Mấy căn phòng ở dưới này thích quá nhỉ...

Nếu có một sa lông kê vào đây thì thật là tuyệt.

PHƯỚC: - Vâng... đúng.

CẢNH: (*Nhìn vào phòng của Phước*) - Lại cả trong kia nữa.

PHƯỚC: - Vâng, buồng học của tôi.

THU HÀ: (*Ngạc nhiên*) - Anh không hay xuống dưới này à?

CẢNH: - Hôm nay là lần đầu tiên.

THU HÀ: (*Ngả lưng vào thành ghế cười to*) - Có thật không đấy?

PHƯỚC: - Hình như thế.

CẢNH: - Hà Nội mà... Có gì khó hiểu đâu. (*Ngắm nhà*) - Tuyệt quá!

PHƯỚC: (*Đẩy chén nước đến gần*) - Anh xơi nước đi.

(Bác Điềm ăn mặc khá chỉnh tề, ngực đeo ba chiếc huy hiệu.

Nhìn thấy bác, Phước đơn đả) - Bác sang chơi.

BÁC ĐIỀM: - Chú sắp lên đường rồi hả?

PHƯỚC: - Dạ... (*Rót nước bưng tới*)

BÁC ĐIỀM: - Bà già có nhà không?

PHƯỚC: - Mợ cháu ở trong nhà.

BÁC ĐIỀM: - Chú mời bà già ra đây nghe.

PHƯỚC: - Mời mợ ra, bác Điềm sang chơi.

Bà giáo ra, vui vẻ.

BÀ GIÁO: - Bác!... (*Đơn đả*) - Hôm nay cháu Phước lên đường... Bác lại biết tin sang thăm.

BÁC ĐIỀM: (*Bỗng đứng dậy trình trọng*) - Kính thưa gia đình.

THU HÀ: (*Trố mắt lên nhìn Cảnh*) - Có chuyện gì quan trọng thế?

CẢNH: (Che miệng nói thầm) - Ủy lạo.

BÁC ĐIỀM: - Bữa nay khối phố nhà được vinh dự tiễn năm chục con em lên đường giết giặc, cứu nước. Vinh dự cho số nhà 27 ta có chú Phước đại diện đóng góp.

Tự vỗ tay.

THU HÀ: (*Thốt lên*) - Giời đất ơi!

CẢNH: - Chưa xong đâu... Bây giờ mới đến lượt trao nhiệm vụ.

BÁC ĐIỀM: - Chú Phước!... Chú đã được vinh dự là đại diện cho cả khu nhà 27 ta ra đi chiến đấu. Chú phải trút cảm thù lên đầu mũi súng.

PHƯỚC: - Vâng... cháu nhớ.

THU HÀ: - Bác ấy nói như đọc diễn văn ấy nhỉ.

CẢNH: - Bây giờ mới đến phần nhiệm vụ hậu phương đây này.

BÁC ĐIỀM: - Bà con khu phố ở lại cũng phải sao cho xứng đáng chứ... Khối phố mới phát động phong trào ba triệt để... Sơ tán là nhiệm vụ hàng đầu. Phòng tránh là thiết thực góp phần cho người ra đi yên tâm giết giặc. Thứ nữa là vấn đề trị an. Lắm kẻ định lợi dụng thời chiến đục nước béo cò. Mình phải kịp thời cảnh giác, trừng trị thích đáng.

BÀ GIÁO: - Vâng... đúng thế.

BÁC ĐIỀM: (*Bất ngờ quay lại phía Cảnh*) - Anh cũng xung phong đợt này với chú Phước chứ?

CẢNH: (*Lúng túng*) - Dạ... không.

BÁC ĐIỀM: - Nên đóng góp anh ạ. Bà giáo đây hai con đi cả hai... đấy.

CẢNH: - Cũng phải có người làm việc này, người làm việc khác chứ.

BÁC ĐIỀM: - Nước đương thời loạn thì giữ nước là số một. Mạnh chân, khỏe tay là chớ có ỷ cố.

CẢNH: - Nào có ai thông hiểu được như bác đâu.

BÁC ĐIỀM: - Đường lối, chính sách nhắc đi nhắc lại càng thấm nhuần. (*Với Thu Hà*) - Chị có nhận thức đúng như vậy không nào?

THU HÀ: - Bác nói rất đúng.

BÁC ĐIỀM: - Chị đến tiễn chân chú Phước lên đường đấy chứ?

PHƯỚC: - Giới thiệu với bác, bạn cháu.

BÁC ĐIỀM: - Bạn thế nào? ... (Cười) - Người yêu hả?

BÀ GIÁO: - Các cháu nó cũng mới quen biết nhau.

BÁC ĐIỀM: - Đã động viên cho chú ấy lên đường chưa nào?

THU HÀ: - Rồi đấy ạ.

BÁC ĐIỀM: - Tôi sang đây động viên gia đình, còn phải lên một đám
nữa ở số nhà 35.

BÀ GIÁO: - Đa tạ bác đã chạy đến với cháu.

BÁC ĐIỀM: - Chú ra đi là cứ phải thật sự yên tâm mà giết giặc.

PHƯỚC: - Mợ cháu ở nhà... Cháu nhờ cậy khu phố.

BÁC ĐIỀM: - Phải nói rằng đấy là trách nhiệm của khối phố chứ.

Phước và bà giáo tiễn bác ra cửa.

BÀ GIÁO: (Kính cẩn) - Bác lại nhà.

Bà vào thẳng nhà trong.

CẢNH: (Lắc đầu) - Ôi! Lắm cảm quá. Lại được cả cái ông Phước nữa.

THU HÀ: - Chút nữa thì tôi bật cười.

CẢNH: - Phải nói hôm nay là ngắn gọn nhất đấy. Xuống dưới nhà mà
cứ thấy thoảng mùi thuốc lá sắt là tôi phải lảng cho nhanh; lỡ gặp
thế nào bác ta cũng giữ lại, lưu ý một chủ trương nào đó. (Cười)

PHƯỚC: (Trở vào vẻ khó chịu) - Điều đáng nói hơn là bác ấy chưa hề
ăn lận của ai một cái gì; cả thì giờ nhà nước lẫn công sức của mọi
người.

CẢNH: - Tất nhiên... chẳng thiệt hại gì đến mình. Bàn cho vui thế
thôi. (Ngừng) - Chúc anh Phước lên đường mạnh khỏe nhé. (Bắt
tay, với Thu Hà) - Bản số 5 của Bétthôven tôi sẽ mượn cho chị.

THU HÀ: - Cảm ơn.

*Cảnh về, đến cửa còn dừng lại vẫy Thu Hà. Họ cùng mỉm cười-
Với Phước.*

- Anh tiễn chân anh Cảnh một tý.

PHƯỚC: (Lắc đầu).

THU HÀ: - Dù không thích thì cũng cứ nên lịch sự.

PHƯỚC: - Để làm gì? Tốt hơn là nên để cho anh ta nhận ra. Anh ta không lịch sự.

THU HÀ: - Sao?

PHƯỚC: - Trong khi một bác già nói chuyện nghiêm chỉnh thì anh ta để vào, biến bác ấy thành một trò cười.

THU HÀ: - Anh khất khe quá... Em cũng cười.

PHƯỚC: - Vì em chưa hiểu bác ấy. Còn anh ta thì hiểu. Anh ta hiểu đấy là người thành thật, vụng về đến mức chỉ biết truyền đạt thẳng những ý nghĩ, không biết che phủ bên ngoài bằng những lời rào đón.

THU HÀ: - Anh cũng ưa thế?...

PHƯỚC: - Không ưa... nhưng anh không giễu cợt.

THU HÀ: - Anh Cảnh có hơi bất nhã với bác ấy, nhưng không phải là tất cả... Lúc em hỏi đường, anh ấy chỉ cho em rất cặn kẽ, lễ phép nữa.

PHƯỚC: - Anh cũng không chỉ bằng cách xã giao đâu.

THU HÀ: - Anh ta có vẻ phong lưu hơn mọi người phải không?

PHƯỚC: - Đấy cũng là một khía cạnh.

THU HÀ: (*Cúi xuống cười rữ rượi*) - Chỉ có thể thôi mà anh giận dữ à?... (*Ngừng*) - Anh ghen rồi...

PHƯỚC: (*Quát lên*) - Hà chế giễu tôi đấy ư?

Bà giáo lật đật chạy lên.

BÀ GIÁO: - Gì thế con?

PHƯỚC: (*Lúng túng*) - Không... không mợ ạ...

Thu Hà giận, ra đứng bên cửa sổ. Phước lúng túng đến gần.

- Xin lỗi... Anh không kìm chế được.

BÀ GIÁO: - Con cứ hay nóng nảy Phước ạ.

Bà giáo bỏ vào.

PHƯỚC: (Đến sau lưng Hà) - Xin lỗi...

Thu Hà yên lặng.

- Mà tại sao lần nào gặp nhau chúng mình cũng cãi cọ, giận dỗi về chuyện người khác thế?

THU HÀ: - Vì anh coi thường em.

PHƯỚC: - Thu Hà.

THU HÀ: - Hay tại em đến đây?

PHƯỚC: - Không đúng... Anh đã làm tất cả để đón em. Trân trọng và lo lắng nữa. Suốt cả buổi sáng hôm nay anh cứ tự hỏi nếu em không đến thì anh sẽ thù em, Thu Hà ạ. (*Ngừng*) - Em xem đây, anh sắp sửa lên đường rồi. Mà anh chưa hề chuẩn bị cho mình một tý gì. Anh chưa nói với vợ anh được một lời nào. Mà vợ thì giận dỗi vì muốn ngồi với anh một lát trước khi đi.

THU HÀ: (*Dịu dàng*) - Thì em có làm gì để anh phải bận rộn đến thế đâu.

PHƯỚC: - Ngốc lắm Thu Hà ạ.

Thu Hà ôm chầm lấy Phước.

THU HÀ: - Thôi nhé... chúng ta đừng cãi nhau nữa nhé. Đừng nói chuyện nữa là xong... Còn mấy tiếng đồng hồ cho em ngồi với anh như thế này thôi.

Anh có biết vì sao anh phải chờ em không? Chính hôm nay là ngày Đoàn ca múa đến trường em tuyển một số diễn viên. Nhà trường giới thiệu em đấy. Đã mấy ngày nay em quyết không đi đâu cả. Em khóa chặt cửa lại, luyện giọng cả buổi trưa, cả buổi tối. Cái ngày trở thành diễn viên chính thức đã đến với em rồi. Bạn bè chúng nó ghen tỵ với em đấy. Đã tưởng em không đến tiền anh được. Nhưng đến giờ bước vào thi tuyển, em lại cứ thấy hiện lên lồ lộ vẻ mặt bần khoản của anh đứng đợi em. Thế là em chạy. Em bỏ cả cuộc thi, bao nhiêu người ngơ ngác. Đến bến xe chẳng có vé, em cứ chen bừa lên, kệ cho người ta mắng nhiếc...

PHƯỚC: - Ôi!... Anh biết phải cảm ơn em như thế nào?

THU HÀ: - Bước xuống xe, gặp anh Cảnh. Anh ấy cho em đi nhờ. Em cứ tưởng tượng nếu đến mà anh đã đi rồi thì em òa lên khóc mất.

PHƯỚC: (Ôm ghì Thu Hà vào lòng) - Em khóc đi.

Hôn nhau.

THU HÀ: - Đáng ra anh phải cảm ơn anh Cảnh chứ.

PHƯỚC: - Anh biết ơn anh ta điều ấy. Nhưng Thu Hà ạ, anh ta không thể là bè bạn.

THU HÀ: - Hình như vì em mà anh ghét anh ấy thêm thì phải.

PHƯỚC: - Anh tâm thường thế ư?... Không.

THU HÀ: - Con trai các anh...

PHƯỚC: - Không... hay ít ra cũng đừng lẫn anh vào đấy.

THU HÀ: - Anh vô lý... Anh hãy giải thích cho em đi... Nếu anh ta có ăn mặc sang trọng hơn mọi người một chút... có đầy đủ hơn mọi người một chút... thì cũng do hoàn cảnh thôi... Hay anh ta gặp may hơn chẳng hạn.

PHƯỚC: - Không phải vì anh ta sống hơn anh, mà anh ta sống khác mọi người.

THU HÀ: - Thì sao?

Phước lúng túng. Thu Hà phá lên cười.

PHƯỚC: - Được... Em cứ chế giễu anh đi.

THU HÀ: - Nhưng anh vô lý.

PHƯỚC: - Có thể anh chưa dẫn chứng nổi, nhưng anh không chịu được. Trong lúc bác Diễm hôm nào cũng đến xưởng trước mười lăm phút, thì chín giờ anh ta mới xuống đánh răng. Trong khi một nhà văn nổi tiếng, đến khuya ngọn đèn vẫn thức thì anh ta đã làm gì, đã lao động như thế nào để tạo cho mình một đời sống dư dật, nhàn nhã ngay trong chiến tranh? Anh ta cũng chỉ là cán bộ thôi; nhập vào căn nhà này với một chiếc va ly không hơn.

THU HÀ: - Biết đâu anh ta chẳng gặp may... có thể như thế chứ.

PHƯỚC: - Đúng... anh ta gặp may. Và anh ta tùm tùm cười tất cả mọi người không gặp may như anh ta. Có thể cả việc hôm nay anh đi bộ đội nữa...

THU HÀ: - Anh suy diễn... (*Ngừng*) - Theo em thì anh ấy là người hiểu biết... lịch thiệp...

PHƯỚC: - Cái uốn éo lịch thiệp bên ngoài ấy, anh đã ngấy lên tận cổ.

THU HÀ: - Trong khi một ông già lắm cảm thì anh lại ôm lấy một cách chân thành. Ông ta cứ như làm xiếc ấy. Tỷ nữa thì ông ta lại định giải thích nhiệm vụ ba đảm đang cho em nữa cơ.

PHƯỚC: (*Quát*) - Em thôi đi... Nhưng ông già lắm cảm ấy đáng yêu gấp nghìn lần cái anh chàng uốn éo đầu lưỡn.

Thu Hà xách chiếc túi đứng dậy.

Phước bối rối.

- Đấy... Tại em chứ. Anh đã nói là chúng ta đừng nhắc đến chuyện ấy nữa. (*Lại gằn*) - Thôi, đừng giận anh... Anh sắp đi rồi.

Thu Hà quay lại nhìn Phước.

THU HÀ: - Cũng tại em nữa... Em cứ nhắc đến... (*Cầm tay Phước áp vào má mình*) - Chúng ta ngồi yên lặng đi... yên lặng một lát. (*Ngừng*) - Có thể em không ở lại để tiễn anh được đâu. Em phải về ngay bây giờ. Ban giám khảo chắc vẫn còn ở đấy.

PHƯỚC: - Ừ nhỉ... em không nói ngay, liệu còn kịp không?

THU HÀ: - Có thể.

PHƯỚC: (*Giục giã*) - Vậy thì về ngay thôi. (*Vội vàng*) - Cái khăn của em kia. Em cứ nói là em đi tiễn anh. Người ta không thể từ chối một người như vậy được.

THU HÀ: - Tạm biệt anh. Không được giận em nữa nhé.

PHƯỚC: - Em cũng thế.

THU HÀ: (Nhìn Phước, gật đầu) - Hôn em đi.

PHƯỚC: - Anh sẽ nhớ tới em hàng ngày. Anh đưa em về nhà.

THU HÀ: - Đi cùng em một quãng thôi.

Họ ùa chạy ra đến cửa, bỗng Phước kéo Thu Hà trở lại.

PHƯỚC: - Quên chào mẹ rồi. (*Gọi vào trong*) - Mẹ ơi! (*Không thấy tiếng bà giáo*) - Thôi được... anh sẽ chào thay cho.

Họ cầm tay nhau chạy ra.

Bà giáo chạy lên.

BÀ GIÁO: - Ồ hay... nó vừa gọi mẹ xong. (*Lắc đầu, Bà ngồi xuống, ngóng ra ngoài*) - Gần đến giờ nó phải đi rồi... (*Nôn nóng*)

Phước về, sung sướng, bàng hoàng. Anh vui hẳn lên.

- Thế nào... đã ngồi được với mẹ một lát chưa?

PHƯỚC: (*Ngồi xuống bên mẹ*) - Thu Hà về... gửi lời chào mẹ.

BÀ GIÁO: - Cô ấy làm gì hả con?

PHƯỚC: - Sinh viên trường âm nhạc mẹ ạ. Cái cô thường hát trên đài mà mẹ khen đấy.

BÀ GIÁO: - Nhâm trước khi đi nó gặp con không?

PHƯỚC: - Nhâm buồn mẹ ạ...

BÀ GIÁO: - Giá biết trước thì mẹ không bảo con bé ở lại nữa... Mẹ thương nó.

PHƯỚC: - Vâng.

BÀ GIÁO: - Thu Hà liệu có hợp với con không?

PHƯỚC: - Hợp mẹ ạ... Chúng con yêu nhau lắm. (*Ngừng*) - Tại mẹ thấy chúng con hay cãi nhau chứ gì?

BÀ GIÁO: - Con không ý tứ chút nào... Mấy lần mẹ phải khép cửa lại đấy.

PHƯỚC: - Anh ta nghe thấy thì cũng chẳng sao.

BÀ GIÁO: - Nhưng anh ấy có cái gì đáng để cho con gay gắt thế? Các con cãi nhau mẹ có nghe cả đấy.

PHƯỚC: - Mẹ cũng nghĩ như Thu Hà.

BÀ GIÁO: - Không hẳn thế... Nhưng thôi, ngồi với mẹ một lát... Con sắp đi rồi. Con dặn gì mẹ không?

PHƯỚC: - Mẹ sẽ vất vả hơn nhiều, nhưng chính là vì chúng con.

BÀ GIÁO: - Mẹ hiểu.

PHƯỚC: - Mẹ trông nom Thu Hà cho con.

BÀ GIÁO: - Mẹ sẽ làm. (*Ngừng*) - Nhưng mẹ không tin!

PHƯỚC: - Sao?

BÀ GIÁO: - Mẹ không tin cô ấy chờ đợi được con.

PHƯỚC: (*Lắc đầu*) - Con tin mẹ ạ... con tin. Vì con rất yêu cô ấy. Song con cũng tin vì cuộc chiến tranh này là của mọi người. (*Yên lặng rồi cầm lấy ba lô*) - Đến giờ con đi rồi mẹ ạ.

BÀ GIÁO: (*Luống cuống chạy đi, chạy lại*) - Mẹ không còn nhớ được là đã chuẩn bị cho con những thứ gì. (*Bối rối*) - Lại còn thằng Chi Lãng nữa, để mẹ gọi cháu về đã chú. (*Gọi ra ngoài*) - Chi Lãng!... Ơi Chi Lãng.

Hết cảnh.

CẢNH HAI

Trong khu sân nhỏ, mặt trước của ngôi nhà. Mùa hè oi bức. Giặc Mỹ đã đánh vào trung tâm thành phố. Trận đánh ban chiều còn để lại một nỗi lo lắng trên vẻ mặt những người trong ngôi nhà. Khuya lắm mà trên những khuôn cửa sổ những gia đình vẫn còn sáng đèn. Chiếc phản tấm kê ở hàng hiên. Thành bé Lãng nằm ngủ ngay tại đó để tiện chạy ra hầm. Bà giáo thì loay hoay chằng buộc chiếc xe đạp. Bao nhiêu là thứ linh tinh: nào mõ nước, xì dầu, mỳ sợi, áo quần, lại cả thau, nồi, phích nước nữa.

Chiếc loa ọ ẹ rồi phát kêu thành tiếng: “Đồng bào chú ý!... Đồng bào chú ý! Hướng Đông Nam cách thành phố sáu mươi cây số đang có máy bay địch hoạt động. Các lực lượng vũ trang sẵn sàng chiến đấu”. Tiếng chân người chạy sầm sập ở trên cầu thang xuống.

BÀ GIÁO: *(Đánh thức cháu) - Chi Lãng... dậy... ra hầm mau (Thành bé bị dựng dậy nhưng vẫn ngái ngủ, lại lả người xoay ra phản. Bà giáo nhìn cháu ái ngại). Khổ!... (Cánh tay cầm chiếc đài bán dẫn, chạy xuống).*

CẢNH: *(Mặt mới) - Căng thẳng... Nó không để yên cho mình lúc nào.*

BÀ GIÁO: *(Nhìn lên tầng gác) - Trên anh Cảnh vẫn để đèn kia!...*

CẢNH: *(Định chạy lên nhưng ngăn ngại) - Báo động người ta sẽ cắt điện toàn thành phố.*

TIẾNG LOA: - “Hướng Đông Nam thành phố cách Hà Nội 40 cây số vẫn còn máy bay địch hoạt động”.

BÀ GIÁO: *(Ngước nhìn lên ngọn đèn) - Chết kia!...*

Tiếng bom rung chuyển.

Cảnh chạy ra hầm trước. Bà giáo kéo cháu chạy theo. Bác Diễm ra sau cùng, nhìn lên thấy đèn trên gác, hét gọi)

BÁC ĐIỀM: - Nhà anh Cảnh tắt đèn đi!.

Không thấy tiếng trả lời. Bác chạy trở lại, lên thang gác. Một lát sau ngọn đèn tắt phụt.

TIẾNG LOA: - Máy bay địch đã bay xa.

Bà giáo kéo cháu vào. Bác Diễm từ trên nhà xuống.

BÀ GIÁO: - Một lần chạy nữa là vừa sáng.

BÁC ĐIỂM: - Phòng không thành phố họ gọi đích danh số nhà mình yêu cầu tắt đèn đấy.

BÀ GIÁO: (*Chep miệng*) - Đã nói mãi rồi. (*Ngừng*) - Chiều nay nó đánh vào thêm những đâu?

BÁC ĐIỂM: - Phố Huế... bắn cả tên lửa vào phố Trần Quốc Toản.

BÀ GIÁO: - Người thế nào?

BÁC ĐIỂM: - Cái này phụ thuộc vào phạm vi nguyên tắc... Địch nó nắm được không có lợi.

Cảnh đến lúc nào. Anh ta chêm vào.

CẢNH: - Ngọt một trăm người, cả bị thương, cả chết.

BÁC ĐIỂM: - Ai phổ biến cho anh?

CẢNH: - Đài.

BÁC ĐIỂM: - Đài địch hả?

CẢNH: - Đài mình... Bản tin chiều mới tố cáo chứ đâu.

BÁC ĐIỂM: - Trên mới phổ biến, đài địch là tuyệt đối...

CẢNH: - Rõ... (*Định bỏ đi*)

BÁC ĐIỂM: - Hãy khoan. (*Cảnh dừng lắng nghe*) - Số nhà 27 ta là phải đặc biệt chú ý vấn đề đèn đóm. Cái này thuộc phạm vi phòng gian bảo mật. Mình để đèn tức là mình tạo điều kiện cho kẻ địch nó nom rõ mình... Mà như thế là không có lợi.

CẢNH: - Tôi hiểu rồi.

BÁC ĐIỂM: - Hiểu thì phải chấp hành chứ. Có báo động là y như ban bảo vệ lại phải chạy lên tắt đèn. (*Cảnh định đi*) - Anh đứng lại, nghe tôi phổ biến tiếp đã.

CẢNH: (*Quay ngoắt lại*) - Tôi yêu cầu ông phải lịch sự. Người Hà Nội chúng tôi xưa nay vốn lịch sự.

BÁC ĐIỀM: - Được... Tôi cũng sẽ rút kinh nghiệm... Nhưng anh thì nếp sống văn minh phải chấp hành đúng. Cái lỗi ở đâu, thanh niên thời đại mới mà lại ngủ đến chín giờ sáng. Mà cơ quan nào được phép chín giờ mới làm việc hả.

CẢNH: - Sao ông lại có quyền hỏi đến công việc của tôi? Tôi làm việc trí óc, ông hiểu chưa?

BÁC ĐIỀM: - Trí óc dậy sớm càng minh mẫn.

CẢNH: - Vô lối.

BÁC ĐIỀM: - Thấy lợi thì tôi cứ có quyền xây dựng. Còn tiếp thu hay không là quyền người nghe.

CẢNH: - Tốt hơn là ông để cho tôi yên... Ông sống thế nào tùy ông... miễn là đừng đụng đến tôi... có vậy thôi.

Bỏ đi.

BÀ GIÁO: - Cũng góp ý thế thôi, bác ạ. Bác cũng cho tôi nói tình thực nhé. Người Hà Nội xưa nay ưa mềm mỏng. Cái gì không dùng được thì mới phải nói thôi. Với lại người ta hiểu biết: Kỹ sư đấy!

BÁC ĐIỀM: - Phải xây dựng cho nhau thì mới tiến được. (*Định bỏ đi... quay lại*) Hôm nay bà cho cháu đi chứ?

BÀ GIÁO: (*Chỉ chiếc xe đạp*) - Bác xem kia kia... loay hoay mãi mà chẳng xong.

BÁC ĐIỀM: (*Chạy lại, nắm chiếc yên xe đạp lắc thử*) - Có mà rơi hết tiết. Sao bà không gọi tôi?

BÀ GIÁO: - Có thấy bác rồi lúc nào.

BÁC ĐIỀM: - Làm gì có rồi. Nhưng đối với gia đình con em đi bộ đội, khu phố phải có trách nhiệm. (*Dỡ tung ra, buộc lại*) - Bà cho cháu đi sớm nhà. Trên vừa nhận định, rồi nó sẽ đánh khu vực nhà máy điện ta. Hẳn thấy Hà Nội còn ánh sáng là hẳn tức học tiết. Cả nhà máy chúng tôi vừa gửi quyết tâm thư lên Thành Ủy xong. “Thà hy sinh đến giọt máu cuối cùng, chứ không chịu để thành phố mất ánh sáng”. (*Tiếng xe xích đi qua rầm rầm. Bác Điềm ngừng tay*)

ngóng ra ngoài) - Đại cao đương vận động đấy. Có định cho thằng cháu đi thì đi sớm sớm. Hôm nay rồi đánh nhau to.

BÀ GIÁO: (*Đến đánh thức cháu*) - Chi Lăng ơi!... Dậy, tỉnh ngủ rồi đi cháu.

Chi Lăng ngồi dậy mắt vẫn nhắm.

BÁC ĐIỂM: - Nó cao hơn bà rồi... còn nững.

CHI LĂNG: - Cháu buồn ngủ lắm.

BÀ GIÁO: - Tỉnh ngủ rồi bà cho bát mì ăn. Lên sơ tán tha hồ ngủ cháu ạ.

Bà giáo mang nắm mì vào nhà. Thông xộc vào, anh đội mũ sắt)

THÔNG: - Chi Lăng!

CHI LĂNG: (*Bây giờ mới choàng tỉnh dậy, nhận ra Thông, nó bật reo lên*) - Chú Thông!... (*Rồi chạy vội vào nhà*) - Bà ơi! Chú Thông về!.

BÀ GIÁO: (*Lật đật từ trong ra*) - Đâu... thằng Thông đâu?

THÔNG: - Bác!

BÀ GIÁO: - Thằng quý!... Anh em chúng bay đi là cứ biến biệt. Tao tưởng quên chúng tao rồi.

THÔNG: - Bác ơi!... Nhớ muốn khóc ấy chứ. Hôm nay đứng ở sân bay nhìn về Hà Nội, con cứ mắng mình: sao cái thằng Thông này mà lại làm xây dựng, sao không làm phi công mà bay sả về.

Từ xa chiếu ống nhòm theo dõi, thấy khói ở phía Bắc thành phố bốc cao, tưởng nhà máy điện mất rồi. Buổi tối đi trên đường về, lại thấy ánh sáng Hà Nội bật lên. Chúng con ngồi trên xe mà reo như điên. Như vậy là nhà máy không việc gì chứ bác.

BÀ GIÁO: (*Chỉ bác Điểm*) - Khi nó đánh, bác Điểm vẫn ở trong nhà máy đấy.

THÔNG: (*Đi đến phía bác*) - Bác là công nhân ở nhà máy?

BÁC ĐIỂM: - Nó đánh vào đồng than cám nên khói bốc cao lên thế.

THÔNG: - Bộ đội chúng con vô cùng biết ơn các bác.

BÁC ĐIỂM: - Cũng là khu phố che đỡ cho cả đấy. Các phố quanh cận bây giờ đều sơn đen cho giống màu nhà máy cả.

THÔNG: - Bác bảo thế nào?

BÁC ĐIỂM: - Làm như thế cho mục tiêu rộng ra...

THÔNG: - Con hiểu rồi!... Con hiểu rồi... Ôi, Hà Nội oai hùng quá!

BÁC ĐIỂM: - Mai là sơn đến ngôi nhà này.

THÔNG: - Dân tự nguyện chứ?

BÁC ĐIỂM: - Tất nhiên rồi.

THÔNG: - Hà Nội muôn năm!... Con tưởng đâu chỉ có trong Quảng Bình, Vĩnh Linh dân mới dám đập nhà ra mà lát đường thôi. Những người Hà Nội ở xa, biết tin này chắc sẽ khóc mất.

BÁC ĐIỂM: - Thì công nhân chúng tôi khi được tin dân tự nguyện chia bom với mình cũng đã khóc rồi đấy. *(Ngừng)* - Nhưng thôi... tôi cũng phải đến nhà máy đây... Sáng rồi. *(Với bà giáo)* - Nên cho cháu đi sớm, tránh giờ cao điểm phòng không bà giáo ạ. *(Ngừng)* - Có gửi gắm được đi đâu chút gì thì gửi. Khu phố mình trước sau cũng cầm bằng là tan.

BÀ GIÁO: *(Ngắm nghĩ)* - Bằng máu thịt còn chả tiếc... *(Ngừng, yên lặng)*. Coi như hiến cả...

Bác Điểm đi.

THÔNG: - Phước có gửi thư từ gì về chưa ạ?

BÀ GIÁO: - Không có.

THÔNG: - Tính nó thế... Con được chuyển về xây dựng sân bay trong thành phố.

BÀ GIÁO: - Đảo qua thăm mợ chưa?

THÔNG: - Sơ tán hết cả. Cái Ly viết cho con.

BÀ GIÁO: - Con bé dạo này ngoan. Một mình cai quản bốn đứa em mà đứa nào cũng sạch sẽ, văn phép.

THÔNG: - Mợ con có khỏe không?

BÀ GIÁO: - May được cái không ốm. Bữa nào tranh thủ về mua mỳ, mua gạo lại ghé vào thăm và ngủ với bác. Cả đêm nói chuyện về các anh.

THÔNG: - Con nhớ mợ con quá. *(Ngừng)* - Thu Hà sao?... Cô danh ca ấy độ này hát trên đài nhiều lắm. Mỗi lần nghe cô ấy hát, con lại nhớ thằng Phước không chịu được.

BÀ GIÁO: - Con bé cũng đến đây luôn.

THÔNG: - Đi qua đường phố Hà Nội lúc này, con cứ muốn giữ chặt lấy tất cả kỷ niệm. Hàng Đào, Hàng Ngang, Hàng Chả cá, ngõ Phát Lộc, phố Tràng Tiền... Mỗi khu nhà mang dấu ấn một thời. Hình như Sở Văn hóa đang tập trung họa sĩ ghi lại hoa văn kiến trúc của những đền đài cổ. Ghi mà giữ. Ôi!... Đến cả mùi hoa Sữa, buổi tối mở cửa sổ ra thấy nôn nao cả người. Ấy vậy mà sau đây nếu Hà Nội chỉ còn là một đồng gạch vụn, mà thoáng gặp mùi hoa sữa thì con đến òa lên khóc mất.

BÀ GIÁO: - Thằng quý! Mà làm bác khóc rồi đây này. *(Ngừng)* - Để rồi bác nấu cho cái gì mà ăn... đi đêm chắc đói rồi.

THÔNG: - Con phải đi ngay thôi.

BÀ GIÁO: - Sẵn rồi mà. *(Bưng cho Thông bát mì)* - Cứ ngồi đây mà ăn cho bác xem. *(Nhìn Thông)* - Chúng tao phải thương chúng mày đến tận bao giờ.

THÔNG: - Đừng có nhớ chúng con. Đi... chúng con có nhớ nhà bao giờ đâu. Với lại đi đâu có bạn đấy, việc gì mà nhớ. *(Ngừng)* - Cô Nhâm còn ở đây hay đi sơ tán, bác?

BÀ GIÁO: - Con bé ở lại trực chiến. Không có nó thì buồn chết.

THÔNG: - Bữa cơm hôm Phước đi... rồi không thể nào mà quên đi được ấy. Đến nỗi cứ nhìn thấy con cá ngon, miếng thịt tươi nào lại nghĩ ngay, vào tay Nhâm thì phải biết.

BÀ GIÁO: - Thế là nó bắt mất hồn cậu rồi.

THÔNG: *(Lúng túng)* - Con... con công nhận thế... Nhưng khổ nỗi... Nhâm yêu thằng Phước lắm, yêu ghê gớm.

BÀ GIÁO: - Nó cũng có cảm tình với con đấy chứ. *(Ngừng)* - Để mất con bé ấy thì bác tiếc lắm. Chọn được người con gái ngoan thì thời nào cũng khó lắm con ạ. Các cụ ngày xưa đi kiếm dâu vất vả lắm, thấy tiếng đồn ở đâu có con gái ngoan là phải theo chân về đến tận nhà, bắt quen với người cùng phố để mà lân la, tìm hỏi, rồi lại đến cái cầu đánh tiếng chạm ngõ; theo sêu Tết, cưới hỏi. Nhanh ra cũng mất năm trời, gặp phải nhà khó thì hai năm, ba năm...

(*Ngừng*). Đèn sáng... con bé dậy chuẩn bị đi làm rồi đấy; hay lên thăm nó một chút.

THÔNG: - Gia đình không đi sơ tán ạ?

BÀ GIÁO: - Có hai bố con ở nhà thôi... Ông bố là thợ hàn, dễ tính lắm.

THÔNG: (*Ngập ngừng*) - Con chịu thôi bác ạ.

BÀ GIÁO: - Ở hay... Chỉ được cái bạo mồm.

THÔNG: - Nhưng chẳng nhẽ tự nhiên vác xác lên... ngưng chết.

BÀ GIÁO: - Rồi nó sẽ hiểu chứ... Với lại lần trước con bé chẳng mời cậu lên chơi là gì.

THÔNG: - Chắc đâu cô ấy còn nhớ.

BÀ GIÁO: - Chán cậu... Chả bù cho cái anh chàng bác sĩ đến đây tán tỉnh, bám nó như đĩa ấy.

THÔNG: - Vậy ra đã có người...

BÀ GIÁO: - Nó sinh ra để chờ các cậu chắc.

THÔNG: - Thôi... lỡ người ta đã...

BÀ GIÁO: - Ừ... Vậy thì bác bảo nó nhận lời ông bác sĩ đi là phải...

THÔNG: - Bác. (*Bối rối*) - Con không quên cô ấy được đâu.

BÀ GIÁO: - Bác tưởng anh lịch sự kia. (*Ngừng*) - Nếu có nơi có chốn rồi thì bác nào bảo anh đến.

THÔNG: (*Mừng rỡ*) - Thật là chưa có gì chứ bác?

BÀ GIÁO: - Cứ lên đi.

THÔNG: (*Nấn lại ve áo chỉnh tề*) - Con có nên đội mũ sắt không ạ?

BÀ GIÁO: - Bom đạn gì đâu, có chẳng thì nên cào lại cái đầu đi một tý. (*Đưa cho Thông chiếc lược*).

THÔNG: (*Chải xong, ngưng ngừng ngồi thụp xuống*) - Eo ôi!... Con chịu thôi...

BÀ GIÁO: (*Cười lắc đầu*) - Tôi chán cậu lắm. (*Ngừng*) - Thôi, để gọi con bé xuống dưới này vậy.

THÔNG: - Đùng bác ạ...

BÀ GIÁO: - Đùng là thế nào... (*Gọi to*) - Chi Lăng! (*Tiếng Chi Lăng dạ*

từ trên tầng gác) - Thằng bé lại lên trên bác Nguyễn... Bác ấy đi khu Bốn có mấy ngày mà nó cứ ngơ ngác đợi.

THÔNG: - Bác nhà văn ấy ạ?

BÀ GIÁO: - Bác ấy mếu thằng Chi Lãng lắm, thỉnh thoảng lại gọi nó lên đọc truyện, rồi hỏi ý kiến nó như hỏi người lớn vậy...

Chi Lãng xuống.

CHI LĂNG: - Đi chưa hả bà?

BÀ GIÁO: - Cháu lên mời cô Nhâm xuống chơi đã.

THÔNG: (*Bối rối*) - ĐỪNG... Chi Lãng.

CHI LĂNG: - Sao ạ?

BÀ GIÁO: - Cứ đi đi... mời cô xuống bà hỏi.

Chi Lãng chạy lên.

THÔNG: (*Lúng túng*) - Thôi... con về đây. (*Gãi đầu*).

BÀ GIÁO: - Lớn rồi... đừng có trẻ con.

Nhâm vội vã xuống, đầu cô chưa kịp chải. Thông lúng túng, quay đi.

NHÂM: (Cảm động, gọi khẽ) - Anh Phước!

THÔNG: (*Bối rối*) - Không... tôi.

NHÂM: - À... Xin lỗi. (*Ôm lấy mái tóc*) - Cháu chả kịp chải nữa.

BÀ GIÁO: - Cái thằng Chi Lãng nói dối cô phải không?

CHI LĂNG: - Cháu chỉ nói là có chú bộ đội về thôi chứ.

BÀ GIÁO: - Thông nó sốt ruột thấy Hà Nội bị đánh phá, nó về thăm bác cháu mình.

NHÂM: - Em cũng sắp đi làm ca... Lúc Hà Nội bị đánh, anh ở đâu?

THÔNG: - Xa... à, cũng gần thôi... Vĩnh Phú.

NHÂM: - Xưởng em hy sinh mất hai người.

THÔNG: - Nó đánh vào xưởng?

NHÂM: - Không, hai đồng chí ấy đi cứu sập. Nó vòng lại đánh đợt hai.

BÀ GIÁO: - Thông nói đợt này về xây dựng sân bay ngay trong thành phố. Phước đi vắng, có Thông ở gần đây cũng yên tâm.

NHÂM: - Thỉnh thoảng anh đến chơi nhé... Anh Phước đi vắng, có việc gì em chẳng biết chạy đến nhà ai mà hỏi.

BÀ GIÁO: - Tình hình có gì mới cậu phải đến thông báo ngay cho bác cháu tôi đấy.

Vào nhà, kéo cả Chi Lăng đi.

NHÂM: - Anh Thông có gần chỗ anh Phước không?

THÔNG: - Dạ... không... Phước bên bộ binh.

NHÂM: - Ủ nhỉ... Anh là phòng không... (*Ngừng*) - Hồi em cùng với bác lên thăm anh Phước. Đến Hòa Bình thì phà bị đánh hỏng, xe không sang được. Hai bác cháu đi bộ suốt một ngày giời, hỏi thăm đường mãi đến nơi thì anh ấy lại đi dã ngoại. Hai bác cháu ra về, vừa buồn, vừa mệt.

THÔNG: - Tôi cũng mong thư nó.

NHÂM: - Đến thư về nhà anh ấy cũng không hay viết.

THÔNG: - Tính nó thế.

NHÂM: - Sống cạnh nhau từ nhỏ... Vậy mà em cũng chẳng biết hết anh ấy... Lắm lúc em cứ nghĩ, thôi kệ, mình cứ bận tâm tìm hiểu làm gì nhỉ. (*Ngừng*) - Nhưng chính lúc nghĩ thế, lại là lúc nghĩ đến anh ấy nhiều.

THÔNG: - Đúng... Thường là thế...

NHÂM: - Bộ binh chắc là vất vả hơn phòng không phải không?

THÔNG: - Tùy.

NHÂM: - Sức anh ấy cũng không khỏe lắm. Nhưng cũng may anh ấy có nghị lực. (*Yên lặng*) - Anh ấy là người có nghị lực.

Còi xe.

THÔNG: (*Lúng túng*) - Thôi tôi phải đi.

NHÂM: - Anh có hứa sẽ đến chơi với chúng em luôn không?

THÔNG: - Tôi rất muốn. (*Cúi chào*) - Chào chị.

NHÂM: (*Gọi với*) - Anh Thông!... Nếu có gặp anh Phước... (*Ngừng lại*)

- À thôi, anh ở phòng không.

Thông bỏ đi.

Bà giáo lật đật chạy ra.

BÀ GIÁO: (Ngạc nhiên) - Ở hay... đâu rồi?

NHÂM: - Anh ấy phải đi ngay... có xe đón.

Nghe tiếng xe, nhìn theo xe.

BÀ GIÁO: - Cái thằng! (Quay lại nhìn Nhâm) - Con thấy thằng Thông nó thế nào?

NHÂM: (Hôn nhiên) - Anh ấy tốt đấy chứ ạ... Trong số bạn bè anh Phước, anh ấy là người con mẫn.

BÀ GIÁO: - Nó chân thành lắm kia.

NHÂM: - Mà lịch sự chứ ạ... Nhưng gặp lần trước, anh ấy tự nhiên hơn nhiều... Bữa cơm tiền anh Phước, anh ấy cứ khen, suýt nữa con phát khóc lên vì ngưỡng.

BÀ GIÁO: - Nó cũng vừa nhắc đến buổi hôm ấy. Nó bảo nó không thể quên được. Đến nỗi, mỗi lần có thức gì quý nó lại nghĩ bụng “giá vào bàn tay cô Nhâm thì phải biết”.

NHÂM: - Anh ấy có gia đình chưa bác?

BÀ GIÁO: - Chưa. Vẫn gọi đùa là lính phòng không.

NHÂM: - Ấy chết... Vậy mà ban nãy cháu cũng gọi thế, sợ anh ấy phật lòng.

BÀ GIÁO: - Nó chả để ý đâu.

NHÂM: (Đẫn đo) - Cháu có một cô bạn... năm nay thi tốt nghiệp sư phạm... Nó rất tốt bác ạ.

BÀ GIÁO: - Thông nó yêu cháu đấy.

NHÂM: (Bàng hoàng lắc đầu) - Không... cháu không hợp đâu... Cháu không hợp với anh ấy đâu. Rồi các anh ấy sẽ khinh thường cháu... Cháu đã quyết định rồi, cháu sẽ sống như thế này thôi. Cháu sống với các em cháu, với ba, với bác.

Gục vào vai bà giáo khóc. Bà giáo vuốt mái tóc Nhâm để trên vai mình.

BÀ GIÁO: - Khi nói điều ấy thì chính bác cũng đau lòng kia. Nhưng bác quý cháu, Nhâm ạ.

Nhâm càng nức nở trên vai bà, thằng Chi Lãng chạy như bay vào.

CHI LĂNG: - Bác Nguyễn về rồi... Bà ơi! Bác Nguyễn đã về rồi!. (*Bác Nguyễn đầu đã bạc, khoác một cái ba lô khá nặng vào*)

BÀ GIÁO: (*Niềm nở*) - Bác... Bác đi vắng ít hôm mà cháu nó cứ thắc thỏm mong mãi.

BÁC NGUYỄN: - Tôi mới ở khu Bốn ra.

NHÂM: - Bác để tạm cái ba lô xuống đây.

Bà giáo quạt mấy cái rồi đưa chiếc quạt cho bác Nguyễn.

BÁC NGUYỄN: - Cảm ơn bà.

BÀ GIÁO: (*Với Chi Lãng*) - Con gặp bác ở đâu?

BÁC NGUYỄN: - Thấy đương chơi một mình với cái cột điện. Hỏi thăm, cháu bảo cháu sắp đi sơ tán.

BÀ GIÁO: - Vâng... tôi cho cháu tránh đi... Ngôi nhà ta mai sơn bác ạ.

BÁC NGUYỄN: - Biết tin, tôi vội về nhìn lại căn nhà một lần... (*Nhìn căn nhà*). Nhâm... xí nghiệp cháu sơ tán đi đâu?

NHÂM: - Cháu ở lại.

BÁC NGUYỄN: - Vậy thì tôi vẫn còn hàng xóm.

BÀ GIÁO: - Ấy chết... bác không đi?

BÁC NGUYỄN: - Tôi đang viết về thành phố, về ngôi nhà của chúng ta đấy.

BÀ GIÁO: - Ngôi đâu chả viết được ạ.

BÁC NGUYỄN: - Đấy... Nếu tôi không về kịp thì cả cái không khí già từ cuối cùng này tôi cũng không có nữa. Người ta cũng có thể tưởng tượng được đấy. Nhưng tưởng tượng thì mới chỉ là mình nghĩ thôi.

BÀ GIÁO: - Nhưng sợ nó đánh dữ dội quá.

BÁC NGUYỄN: - Hồi toàn quốc kháng chiến, suýt nữa tôi cũng bị bỏ lại ở thành phố. Trung đoàn Thủ Đô phải cho một tiểu đội vào đón.

BÀ GIÁO: - Bác ăn ở đâu?

BÁC NGUYỄN: - Tôi vẫn tự lo lấy.

CHI LĂNG: - Quây thức ăn chín đã về chỗ vườn hoa Hàng Đậu rồi bác ạ.

BÁC NGUYỄN: - Rồi bác tự tìm được thôi.

CHI LĂNG: - Chín giờ, bác nhớ đấy, xích lô chở thức ăn chín họ đưa hàng về, thường qua lối này.

BÁC NGUYỄN: - Bác nhớ rồi.

BÀ GIÁO: - Sáng rồi! Tôi cho cháu đi bác ạ... còn phải qua đò giang.

NHÂM: - Đợi cháu.

BÀ GIÁO: - Ở nhà thôi... cô còn đi làm. Tôi không cho cô đi đâu.

Bà giáo dắt xe ra. Chi Lăng bám đằng sau, những vẫn nhìn bác nhà văn.

BÁC NGUYỄN: - Đi Chi Lăng nhé. Học khá vào đấy. Chú ý văn phạm. Bạn nhà văn mà viết sai văn phạm thì không nên tý nào. (Ngừng)
- Còn những chuyện về khu Bốn, bác sẽ gửi sách cho cháu.

Bà giáo đưa cháu đi khuất. Bác Nguyễn vẫy tay theo. Chi Lăng trở lại.

CHI LĂNG: - Cháu để sẵn cục gạch xếp hàng cho bác rồi. Cái viên gạch hoa vỡ là của nhà mình đấy.

BÁC NGUYỄN: - Ờ... ờ... bác nhớ!

Chi Lăng chạy đi. Bác Nguyễn đứng lại, bất thần lấy số tay ra ghi. Rồi bác rút mùi soa ra lau nước mắt.

Hết cảnh.

CẢNH BA

Vẫn cảnh cũ, buổi chiều. Trên tấm kính cửa phòng Phước đóng kín có viết mấy hàng chữ bằng phấn trắng: “Mợ đưa Chi Lăng về quê, ở nhà chú Nhân. Nếu con đi xa thì điện ngay cho mợ lên thăm”.

Màn mở, bác Diễm tay đeo băng đỏ bảo vệ, đứng gọi to ra ngoài.

BÁC ĐIỀM: - Mời các đồng chí sang bên này.

Những người thợ quét vôi sang.

NGƯỜI THỨ NHẤT: - Tiếc quá, tháng trước tôi mới quét vôi căn nhà này.

BÁC ĐIỀM: - Thế nào là “Thà hy sinh tất cả...”. Trên đã dạy là khu phố chúng tôi cứ chấp hành đúng...

NGƯỜI THỨ HAI: - Bắt đầu từ đâu đây?

BÁC ĐIỀM: - Tù... Nhưng cứ nên quét từ trên xuống.

Cảnh chạy ra.

CẢNH: - Khoan... Tại sao lại không quét từ dưới lên?

BÁC ĐIỀM: - Đàng nào chả thế... Ngày hôm nay là xong hết thôi...

CẢNH: - Đồ đạc tôi đã gửi gắm được mấy tý đâu.

BÁC ĐIỀM: - Thì anh cứ tiến hành.

CẢNH: - Dẫu sao thì cũng cứ nên để cho mọi người thu xếp xong đã rồi quét thì mới phải. Đùng sợ mấy thằng Mỹ nó không biết cách, đánh nhằm vào đây.

NGƯỜI THỨ NHẤT: - Hay chúng tôi hãy quét nhà bên cạnh vậy.

BÁC ĐIỀM: - Ấy chớ...

NGƯỜI THỨ HAI: - Nhưng đã nhất trí đâu nào.

BÁC ĐIỀM: - Có gì mà chưa nhất trí đâu (*Lúng túng*) - Quyết tâm thư chúng tôi gửi lên Thành rồi... (*Đến hội ý riêng với Cảnh*) - Mình đang phấn đấu khu nhà năm tốt, chớ để anh em người ta đánh

giá, làm giảm cái quyết tâm của ngôi nhà mình. (*Cảnh làm thình không nói - với những người quét vôi nhà*) - Nhất trí rồi đấy... Hai anh hút thuốc đi rồi ta tiến hành... (*Xóc hộp thuốc ra*).

NGƯỜI THỨ NHẤT: (*Định cầm thuốc, bỗng rụt lại*) - Loại này thì tôi chịu.

Xách xô đi lên gác. Tất cả đi theo.

Thu Hà đến. Thấy căn nhà đóng cửa im lìm. Cô sững lại, vẻ thất vọng. Cô đến bên cửa, ngập ngừng rồi đưa tay bấm chuông, đứng đợi rồi bấm liên hồi. Nghe thấy tiếng chân người, Thu Hà lấy chiếc lược chải sòng, chuốt lại tóc, hy vọng đứng đợi. Cửa mở, Nhâm ra.

NHÂM: - Chị hỏi ai? (*Thu Hà quay lại*) - À... xin lỗi...

THU HÀ: - Bác có nhà không ạ?

NHÂM: - Nhà đi sơ tán cả...

THU HÀ: - Bao giờ về chị có biết không?

NHÂM: - Tôi không rõ.. Vào chơi...

THU HÀ: (*Ngập ngừng*) - Thôi.

NHÂM: - Chị có nhắn gì không ạ?

THU HÀ: - Không... (*Bỏ đi. Nhâm định khép cửa, Hà quay lại*) - À...
Chị có địa chỉ của anh Phước không?

NHÂM: (*Lắc đầu*) - Tôi tưởng anh ấy phải viết thư cho chị chứ!

THU HÀ: (*Gật đầu*) - Cảm ơn!

Nhâm khép cửa lại. Thu Hà đứng lặng, vẻ ngập ngừng. Cô đến trước phòng Phước, nhìn vào trong. Thấy hàng chữ ghi, cô lẩm nhẩm đọc.
“Mợ đưa cháu về quê, ở nhà chú Nhân. Nếu con đi xa thì điện ngay để mợ lên thăm”.

(*Tiếng lòng*)

Em cũng sắp đi xa rồi. Nhưng em chẳng còn ai để mà từ biệt. Mẹ mất sớm. Bố đương ở chiến trường. Hôm nay trước khi đi, chúng nó được về thăm nhà cả. Em thì chẳng biết đi đâu. Em đến đây từ biệt căn nhà của anh.

Thu Hà lấy tay vẽ lên nền tấm kính bụi phủ.

Từ biệt căn phòng của chúng ta.

Viết xong Thu Hà xóa ngay vì gương. Cô cúi đầu bỏ về.

Có tiếng gọi “Thu Hà”. Cô dừng lại bàng hoàng, nhìn quanh không biết ai gọi mình, thì Cảnh xuất hiện.

THU HÀ: - À... Tôi còn đương bàng hoàng không biết ai gọi tên mình. Anh không đi sơ tán?

CẢNH: - Tôi ở lại... sống chết với thủ đô mà (*Mỉm cười*) - Theo cách nói của ông Điềm. (*Ngừng*) - Hình như chị sắp vào tuyến lửa?

THU HÀ: (*Ngạc nhiên*) - Anh biết à?

CẢNH: - Tại sao chị ngạc nhiên? Hôm nay chị đến đây, thì ngày mai giới hâm mộ chị đã biết tin.

THU HÀ: - Anh không định chế giễu tôi đấy chứ... Tôi, một sinh viên mới ra trường, còn ăn lương tập sự.

CẢNH: - Tôi không tin chị nghĩ thực như thế. Rôbécтинô chẳng hạn. Chú bé chưa hề là sinh viên một trường âm nhạc, vậy mà cả thế giới biết tên...

THU HÀ: - Đấy là thiên tài.

CẢNH: - Tuyệt thật. Trước khi nổi tiếng chắc cậu ta cũng chẳng nghĩ mình là thiên tài. (*Nhìn Thu Hà mỉm cười*) - Chắc chị còn nhớ buổi tổng duyệt của đoàn chị chuẩn bị lên đường vào hòa tuyến chứ?

THU HÀ: - Anh cũng tới dự?

CẢNH: - Đúng ra thì tôi không được vinh hạnh ấy.

THU HÀ: - Vì là buổi tổng duyệt thôi.

CẢNH: - Nhưng chị Thu Hà có biết tôi đã làm cách nào để vào được nhà hát không?

THU HÀ: - Tôi thì nghĩ cũng đơn giản thôi.

CẢNH: - Đúng... Nếu là đối với chị. Nhưng tôi thì tôi đã phải phóng xe máy đi năm chục cây, đèo một cậu bạn cũng là tay có thể lực trong giới các chị về. Anh ta mới xoay nỏ cho tôi một cái vé hạng bét, ngồi ở trong góc chuồng gà ấy.

THU HÀ: - Anh nói mới thảm hại chứ.

CẢNH: - Như thế đối với tôi đã là hạnh phúc lắm.

THU HÀ: - Anh yêu âm nhạc đến thế?

CẢNH: - Chị lại châm vào điều cay cú của tôi rồi. Hồi còn học phổ thông, tôi đã có lúc nổi điên lên xin vào học âm nhạc. Nhưng một nghệ sĩ dương cầm có tiếng cầm lấy tay tôi xem qua mà bảo “Anh đi mà học thợ nguội thì hơn”.

Hồi học ở nước ngoài, có bao nhiêu tiền tôi đều mua đĩa hát. Một chiếc đĩa hát người ta có thể mua được hai cái quạt máy. Nghe âm nhạc tôi cứ như những bà cô ngồi đồng, thấy như mình được đến với một thế giới hoàn toàn khác lạ. Cuộc đời như vừa bị đập ra và nặn lại theo điều mình mơ ước.

Tôi yêu Sôpanh. Với Sôpanh thì con người được chấp cánh mà bay lên. Đã có người bình luận rằng với một khúc thức của Môda có thể pha loãng ra thành một giao hưởng của một nhạc sĩ hạng trung. Bétthôven thì tuyệt vời rồi, bản “Xanhphôni patxtôran” của ông là một bức tranh toàn bích.

THU HÀ: - Thật ra thì bản thân tôi nghe cũng chưa cảm thụ được và rung cảm hết với cái hay của những bản nhạc vĩ đại ấy.

CẢNH: - Vậy thì chúng tôi chịu cái tiếng là mù âm nhạc cũng đáng tự sỉ. Phải không?

Đúng ra thì tôi không nên bộc bạch quá lộ liễu, vì như thế có thể sẽ làm chị khó chịu. Nhưng khán giả hôm ấy sẽ làm chứng cho tôi. Chị có nhớ hôm ấy khán giả vỗ tay đòi chị ra chào bao nhiêu lần sau khi chị hát xong bài dân ca “Người ơi, người ở đừng về”.

THU HÀ: - Tôi thường phải tập trung vào việc thể hiện hơn là đếm số lần khán giả hoan nghênh.

CẢNH: - Nhưng người xem chúng tôi thì đếm. Tôi đếm rất rõ ràng năm lần, có phải đúng thế không? Và nếu không có những người sợ chị mất nhiều sức, thì tôi chắc khán giả còn yêu cầu nữa.

Khán giả hôm ấy thì phải nói là tuyển lựa. Tôi thì tôi bàng hoàng về chất giọng. Giọng Xôpranô đâu phải là hiếm. Nhưng cái chất giọng của

chị thì thật riêng biệt. Chính vì thế mà chị đã mang cái mới vào cho dân ca. Tôi không dám nói xấu những người hát trước chị. Họ làm cho tôi chán cả dân ca. Nó quê mùa làm sao. Nghe họ hát, tôi cứ như nhìn thấy cả những chùm tóc đuôi gà, và búi tóc củ hành ở trước mặt mình. Tôi phải cảm ơn chị vì chị đã làm cho tôi yêu lại dân ca.

THU HÀ: (*Lúng túng*) - Anh khích lệ tôi quá.

CẢNH: - Chị hãy nhìn tôi xem, tôi có phải là một kẻ tán tụng đối trá không?

THU HÀ: - Thấy dạy thanh nhạc của tôi cũng đã có lần nhận xét tương tự như anh. Nhưng thấy chỉ bảo là ở tôi mới là một cái mầm. Giọng tôi có cái trong sáng nhưng thiếu chất chắc khỏe, nên sẽ khó khăn khi đi vào thể hiện những tình cảm mới.

CẢNH: - Điều ấy thì dễ hiểu. Vì những người trong nghề chịu buông một nhận xét như thế đã là cố gắng quá sức của họ.

THU HÀ: - Có khi tôi thành kiêu ngạo vì những nhận xét của anh đấy.

CẢNH: - Chị đã nói được như thế thì tôi cũng tin chuyện ấy chẳng bao giờ xảy đến cả.

THU HÀ: - Ngày mai tôi lên đường vào tuyển lửa. Lần này chúng tôi phải đứng trước những khán giả hết sức đáng kính trọng. Những người đang chiến đấu.

CẢNH: - Nhưng không phải người nào chiến đấu cũng đều hiểu được nghệ thuật. Tôi yêu cầu chị phải giữ giọng. Đó là tài sản quốc gia đấy, chị Thu Hà ạ. Mà tất nhiên không phải ai cũng biết điều đó.

THU HÀ: (*Cảm động*) - Cảm ơn. (*Yên lặng*) - Mấy giờ rồi anh nhỉ?

CẢNH: - Chị cũng không cần đeo đồng hồ nữa... (*Lắc đầu*) - Tôi chịu các nghệ sĩ.

THU HÀ: (*Ngượng ngùng*) - Tôi bỏ quên... Lúc đi vội cũng không kịp đeo. (*Thu Hà ngượng vì nói dối*).

CẢNH: - Sáu giờ kém mười lăm rồi. Mùa hè trời sáng thế này mà rồi tối nó ập đến lúc nào không hay.

THU HÀ: - Đêm nay tôi phải có mặt ở chỗ tập trung trên sơ tán.

CẢNH: - Ô tô đến đón chị chứ?

THU HÀ: - Không... tôi đi một mình.

CẢNH: - Chị nghệ sĩ quá đấy. (*Ngừng*) - Chị cho phép tôi đưa chị đi.

THU HÀ: (*Lắc đầu*) - Không nên.

CẢNH: - Hay chị cho phép tôi nhờ một người bạn gái giúp chị.

THU HÀ: - Tôi không nghĩ như vậy.

CẢNH: - Chỉ vì tôi không thể nào yên tâm được.

THU HÀ: - Sợ phiền anh.

CẢNH: (*Cười*) - Chỉ có thể thôi ư? (*Cười một cách tế nhị*) - Phiền chị chờ tôi một chút.

THU HÀ: - Không sao.

Bác Điềm ra, nhìn hai người, bỗng gọi Cảnh.

BÁC ĐIỀM: - Anh Cảnh ở nhà cho các đồng chí ấy quét vôi căn buồng của anh.

CẢNH: - Vậy thì cần gì đến tôi.

BÁC ĐIỀM: - Anh phải mở cửa người ta mới ra hàng hiên được.

CẢNH: - Tôi có việc cần phải đi. Hôm nay không làm xong thì ngày mai, quan trọng gì.

BÁC ĐIỀM: (*Nhìn Thu Hà*) - Tôi nom chị quen thế, như đã gặp chị ở đâu rồi.

THU HÀ: - Có... tôi đã gặp bác rồi.

BÁC ĐIỀM: - À... Thôi chết... Chị là người yêu cậu Phước... Tôi gặp chị hôm cậu Phước lên đường.

THU HÀ: - Vâng... đúng thế.

BÁC ĐIỀM: - Khu nhà chúng tôi đây rất mến cậu Phước. Cậu ấy là người hiểu biết, học thức... Chị đến tìm bà giáo?

THU HÀ: - Vâng.

BÁC ĐIỀM: - Như thế là rất phải. Bà cũng sắp về rồi đấy. Bà ấy dặn vậy.

THU HÀ: - Tôi đến đã lâu, nhưng bây giờ ... Có lẽ tôi không chờ được.

CẢNH: - Ta đi chứ.

BÁC ĐIỀM: (*Bắn khoăn tìm kiếm gì, bỗng nhiên bác hỏi Thu Hà*) - Tôi muốn nhờ chị một chút, chẳng biết chị có giúp được tôi không?

THU HÀ: (*Vui vẻ*) - Vâng... Bác cứ nói.

BÁC ĐIỀM: - Kể ra cũng chẳng có gì phiền phức. Tôi bận phải đến nhà máy. Tôi là thợ lò chị ạ, đến giờ đi làm không chậm được. Tôi có con cháu gái đến chơi. Nó gửi cái túi để đi lấy vé tàu. Nó về ngay đây thôi. Tôi gửi chị chùm chìa khóa. Nó phải đứng ngoài thì tội lắm. (*Đưa chùm chìa khóa*) - Tôi tin chị, tôi mới dám gửi.

THU HÀ: - Thôi được... (*Cầm lấy*)

BÁC ĐIỀM: - Không lâu đâu chị ạ. (*Bỏ đi khuất*)

CẢNH: - Kỳ cục thật. (Nhìn theo bác Điềm)

THU HÀ: - Tôi cũng chẳng vội lắm... Hơn nữa làm sao có thể từ chối bác ấy được... Bác ấy phải đi kịp giờ làm. Bác ấy là công nhân nhà máy điện.

CẢNH: - Một con người không còn biết lịch sự chút nào. Ai cũng có thể nhờ vả được.

THU HÀ: - Có khi vì quá vội đấy thôi.

CẢNH: - Không, bác ta thì tôi hiểu. Phải sống chung một ngôi nhà với người thô lỗ như thế là một cực hình.

THU HÀ: - Cũng vui chứ! Nhưng bác ta có vẻ là một người thành thật.

CẢNH: - Lúc đầu thấy ông ta ngồ ngồ cũng vui, nhưng sống cùng thì thật là một cực hình. Cứ nghĩ đến ông ấy là tôi đã không thể nào vui lên được.

THU HÀ: - Anh với bác ta đúng là hai thái cực.

CẢNH: (*Vẻ méch lòng*) - Tôi chả muốn được so sánh gì với bác ta.

THU HÀ: (*Nhận thấy ở Cảnh vẻ khó chịu*) - Có vậy mà anh méch lòng ư. (*Ngó ra ngoài*) - Ờ hay! Sao không thấy ai cả thế này?

CẢNH: - Đã bấy giờ rồi đấy...

THU HÀ: - Phiền anh quá!

CẢNH: - Thật ra tôi cũng chẳng có việc gì bận rộn. Là tôi sốt ruột cho chị thôi.

THU HÀ: - Không nhẽ ông ta nói sai.

CẢNH: - Thu Hà đừng nên ngạc nhiên. Bây giờ chắc là chị thông cảm rồi. Chúng tôi phải sống hằng ngày với người như thế. *(Ngừng)* - Hay mời chị lên nhà tôi chơi.

THU HÀ: - Thôi... lẽ cô ta trở về không gặp được.

CẢNH: *(Lắc đầu)* - ... Là một cực hình.

Bà giáo về nhà. Nhìn thấy Thu Hà, bà mừng rỡ đến sững sốt.

BÀ GIÁO: - Ai như Thu Hà đấy phải không?

THU HÀ: *(Giật mình quay lại)* - Bác!

BÀ GIÁO: - Em phải chờ lâu rồi à, tội quá! Em đến từ lúc nào?

THU HÀ: - Dạ... cháu đến từ biệt bác... Ngày mai đoàn chúng cháu đi vào phục vụ hỏa tuyến.

BÀ GIÁO: - Ấy đấy... thế là em cũng lại đi rồi. Cứ bảo nhau đi hết đi, để bác lại một mình. *(Nhìn Thu Hà vẻ thương yêu)* - Một đêm nằm bây giờ lòng bác chia đi làm bao nhiêu ngả: Phần cho anh Hải ở tận trong kia. Hai vợ chồng trao thằng bé cho bác rồi đi biển biệt, năm chùng mười họa mới có một tin ra. Phần nào nghĩ về anh Phước, nghe nói cũng đang sắp sửa đi vào. Cháu Chi Lăng trên sơ tán. Thằng bé hôm nay bà về khóc mãi. Giờ lại em nữa. Lòng thì chia đi bao ngả thế nhưng rồi chẳng biết có anh chị nào nghĩ đến mẹ không? *(Chợt nhìn ra)* - Anh Cảnh ơi!... Vào chơi!

CẢNH: - Dạ... Thôi... Cháu phải ra bến xe có việc.

Dắt xe máy đi thẳng.

BÀ GIÁO: - Sáng mai em đi rồi ư?

THU HÀ: - Vâng... Phải có mặt ở chỗ tập trung.

BÀ GIÁO: - Sao không nói với bác sớm hơn... Nhưng tập trung rồi cũng còn ít ngày nữa mới đi chứ.

THU HÀ: - Dạ... Đoàn cũng không chủ động được, vì lần này là đi phục vụ quân đội.

BÀ GIÁO: - Giá lên với em vài ngày thì có sao không?

THU HÀ: - Dạ... Chỉ ngại bác đi xa thôi... Vả lại ngày giờ đi cũng không biết được.

BÀ GIÁO: (*Nhìn Thu Hà*) - Nói thật với mẹ nhé... Đi thì em cần những thứ gì nào?

THU HÀ: (*Gục vào vai bà giáo*) - Cháu chỉ thiếu những cái nhìn như bác vừa nhìn cháu thế thôi. Trước khi đến đây cháu ngập ngừng mãi... Các bạn cháu đều về thăm nhà. Cháu thì chả có ai mà thăm. Ba cháu còn ở chiến trường.

BÀ GIÁO: - Thế còn mẹ? (*Thu Hà nức nở khóc*) - Mẹ xin lỗi... Sao hôm nay mẹ mới hỏi em chuyện ấy. (*Vuốt tóc Thu Hà*) - Ở đây, mẹ nấu cơm ăn. Vừa ở nơi sơ tán về, mẹ cũng chưa ăn cơm mà.

THU HÀ: - Con không ở được. Con phải ra bến xe để đêm nay kịp đến chỗ tập trung.

BÀ GIÁO: - Các bạn đến đây đón con cùng đi?

THU HÀ: - Con đi một mình.

BÀ GIÁO: - Không được. Mọi khi người ta ra bến xe cũng là sự thương. Nhưng bây giờ đường vắng. (*Ngừng*) - Đúng rồi... để mẹ nhờ Nhâm nó đi với con...

THU HÀ: - Phiền chị ấy, con chả muốn.

BÀ GIÁO: - Chị em phiền nhau một chút là thương, có sao nào. (*Gọi vào phía trong nhà*) - Nhâm ơi!... (*Nhâm ra*)

NHÂM: - Bác gọi cháu.

BÀ GIÁO: - Cùng đi với em Hà ra bến xe một tý giúp bác được không? (*Nhâm yên lặng*) - Đi một mình, em nó sợ.

NHÂM: (*Lặng lẽ*) - Vâng... Thôi cũng được...

BÀ GIÁO: - Xe bác còn để đấy, chưa khóa đâu. (*Nhâm lặng lẽ ra trước*) - Con đi Thu Hà nhé. Đi đến đâu thì gửi thư về cho mẹ, đừng như chúng nó.

THU HÀ: - Vâng... con đi. (*Chợt nhớ*) - Suýt con quên. Bác gì ở nhà trên gửi con chùm chìa khóa cho cô cháu gái. Bác ấy bảo chậm nhất là bây giờ cô cháu sẽ về. VẬY mà con chờ chẳng thấy đâu.

BÀ GIÁO: - Bác nào con?

THU HÀ: - Bác già trong ban bảo vệ ấy ạ.

BÀ GIÁO: - Bác ta làm gì có cháu gái. Gia đình ở cả trong xa kia. Nhưng thôi... đưa mợ, mợ trả lại cho. (*Cầm lấy*) - Cả một chùm chìa khóa to như thế này (*Ngừng*) - Thế là bác ấy tin con lắm đấy. Chẳng bao giờ bác ấy lại rời cái chùm chìa khóa ra như thế này...

Bà tiễn Thu Hà ra cửa. Nhâm dắt xe đạp chờ. Họ đi. Bà đứng nhìn theo mãi rồi đi vào nhà. Những người sơn nhà từ trên gác xuống. Họ giở bánh mì ra ăn.

NGƯỜI THỨ NHẤT: - Cái ông mãnh ấy, bỏ nhà đi rồi khóa luôn cửa ra hành lang lại. Thế là phải bỏ dở.

NGƯỜI THỨ HAI: - Xem chừng anh ta không thông.

NGƯỜI THỨ NHẤT: - Kể ra quét đen cùng màu với nhà máy điện lúc này cũng gay lắm chứ. Nhưng khó nói, cán bộ đấy.

NGƯỜI THỨ HAI: - Sang thật.

NGƯỜI THỨ NHẤT: - Độc thân mà.

NGƯỜI THỨ HAI: - Xi... độc thân! Vừa rồi cậu không nghe anh ta hét đấy à?... Hét như thế thì thánh cũng phải đổ... Nhưng mình phải chịu bố già Diêm lù đù thế mà cáo ra trò.

NGƯỜI THỨ NHẤT: - Cái gì?

NGƯỜI THỨ HAI: - Làm mà mình vẫn để ý tất đấy nhá. Cái chùm chìa khóa mà cậu không biết à?

NGƯỜI THỨ NHẤT: (*Vẻ thật thà*) - Sao?

NGƯỜI THỨ HAI: - Cụ thộn...! Cái chùm chìa khóa đã giam chân cô bé lại đấy. Phải nói hẳn thù ông già đến chết. Tuyệt thật... Bố già cáo ra cáo.

NGƯỜI THỨ NHẤT: - Thôi... làm đi.

Họ cầm xô thuốc đen rẽ về hai bên thì Phước về. Phước hớn hỡ, ngó vào nhà. Nhìn thấy mẹ, anh mỉm cười, không gọi mà gõ cửa. Nghe tiếng chân mẹ chạy ra, Phước đứng nép vào rìa tường nấp, ra hiệu cho hai người quét sơn đừng nói. Bà giáo mở cửa ngó ra.

BÀ GIÁO: - Ai hỏi tôi? (Phước bất ngờ ôm choàng lấy mẹ)

PHƯỚC: - Mẹ!... Con sắp đi xa, được nghỉ mấy ngày về thăm mẹ đây.

BÀ GIÁO: - Thu Hà vừa ở đây xong.

PHƯỚC: (*Giật mình*) - Đâu?

BÀ GIÁO: - Ra bến xe rồi, Nhâm nó đưa đi đấy... Nhanh lên là kịp...

PHƯỚC: (*Quăng ba lô cho mẹ, vùng chạy, chững lại*) - Bến xe nào mẹ?

BÀ GIÁO: - Đi Trung Hà con ạ.

HAI ANH QUÉT VÔI: (*Cùng hét*) - Nhanh lên!... Nhanh lên mới kịp!.

Phước chạy.

BÀ GIÁO: (*Lúng túng*) - Biết có gặp được con bé không.

Hết cảnh.

CẢNH BỐN

Bến xe ô tô đi Trung Hà.

Một góc bến xe nơi sơ tán: chiếc cột đèn bằng sắt kiểu cổ, dưới chân là chiếc ghế đá. Một dãy hầm công cộng chạy ngang qua sân khấu. Những người chờ xe nằm la liệt cạnh hầm. Kẻ mặc võng, người trải ni lông nằm. Tiếng ồn ào của những người xếp hàng ở phía trong, lúc râm rì, lúc ồn ã.

Cảnh từ một góc sân khấu chui ra, có vẻ vất vả lắm mới lấy được chiếc vé. Anh ta vừa vuốt lại những nếp áo nhăn, vừa lầu bầu chửi.

CẢNH: - Quân thô bỉ... dẫm cả lên đầu lên cổ người ta.

ANH BÁN LƯỢC: - Lược đưa-ra, xác thần sấm chính cổng năm hào một chiếc. (*Cảnh ngóng về phía xa như ngóng ai*) - Ông anh tìm mua chiếc lược tặng ai chẳng? (*Xòe ra năm sáu chiếc lược*) - Xin cam đoan một lời với ông anh, không đích thị xác thần sấm, giả về tiền ngay. Năm hào một chiếc, có thể chải sáu kiểu, như vậy là không đầy một hào một kiểu.

CẢNH: (*Cầm lấy chiếc lược xem, đột nhiên anh ta bỏ xuống rồi đi thẳng*).

ANH HÀNG LƯỢC: - Ô hay!... Chuyện gì mà anh ta như bị ma làm.

Nhâm và Thu Hà đã ra tới nơi. Họ ngơ ngác ngóng vào phía trong.

NHÂM: (*Đến hỏi chị hàng hoa*) - Chuyển xe chín giờ tối đi Trung Hà ở đâu chị?

CHỊ HÀNG HOA: - Chưa chạy. (*Chỉ về phía trong*) - Nhưng cô xem kia kia.

NHÂM: (*Ngó theo tay chỉ, và bảo Thu Hà*) - Đông lắm... Sợ không lấy được vé.

THU HÀ: - Đẳng nào thì đêm nay em cũng phải có mặt ở trên ấy. Hay em đến trình bày với trạm điều xe.

CHỊ HÀNG HOA: - Không ăn thua đâu. Có thể ưu tiên còn mắc vông chờ chuyển sáng mai đây này.

THU HÀ: (*Lo lắng*) - Thôi chị cứ về đi, em sẽ tự lo.

NHÂM: - Nhâm có vội gì đâu... Phải lo cho Hà lên xe được đã. Hà cứ vào trạm điều xe... Nhâm chờ.

Hà tắt tuỏi đi.

Nhâm thoáng thấy Cảnh đi qua, cô gọi.

Anh Cảnh!

CẢNH: (Quay lại miễn cưỡng) - Kia chị Nhâm.

NHÂM: - Anh có việc gì mà lại ra bến xe?

CẢNH: - À... tôi đi tiễn một người quen.

NHÂM: (*Nhìn về phía trong*) - Bến xe đi Trung Hà đông quá!

CẢNH: - Chị đi Trung Hà?

NHÂM: (*Lắc đầu*) - Tôi giúp một người bạn.

CẢNH: - Có phải người đi với chị vừa rồi là...

NHÂM: - Anh cũng quen đấy.

CẢNH: - Thu Hà phải không?

Nhâm gật đầu.

CẢNH: - Nhạc thấy nhưng tôi không dám tin.

NHÂM: - Sao vậy?

CẢNH: - Trước tôi cứ tưởng khác kia.

NHÂM: - Chắc chắn đấy... Họ rất yêu nhau. Anh Phước chính thức giới thiệu Thu Hà với gia đình và cả khu nhà chúng ta.

CẢNH: - Vậy thì việc chị đưa Thu Hà ra đây phải coi là một hành động cao thượng.

NHÂM: - Tôi không nghĩ thế. Cũng có thể nói tôi làm theo nhiệm vụ.

CẢNH: - Với ai?

NHÂM: - Những người đi chiến đấu.

CẢNH: - Quan trọng quá!

NHÂM: - Bảo vệ tình yêu cho người đi chiến đấu, tưởng cũng có thể coi là nhiệm vụ hậu phương được chứ. Anh có thấy thế không?

CẢNH: - Tôi thì lại nghĩ: Chị Thu Hà là người biết suy nghĩ. Hơn thế chị ấy còn là người tự do. Đến pháp luật cũng chẳng có quyền ngăn cấm nữa là.

NHÂM: - Nhưng lương tâm thì có... Anh thử nghĩ xem, nếu như xảy ra chuyện gì với Thu Hà trong khi anh Phước còn đang đi chiến đấu, thì là điều đáng ân hận chứ.

CẢNH: - Ô... mà tại sao chúng ta lại mất thì giờ bàn chuyện ấy nhỉ (Ngừng) - Xin phép chị.

Cảnh đi. Thu Hà ra, vẻ bối rối.

THU HÀ: - Có thể em bị lỡ mất chị ạ... Vé khó khăn lắm.

NHÂM: - Thôi được... cứ để Nhâm vào xếp hàng.. Hà ở đây trông xe, nếu nhờ vả ai giúp được thì càng tốt.

THU HÀ: - Em làm phiền chị quá.

NHÂM: - Nèn lo cho khỏi lỡ đã.

Nhâm vào khuất.

Thu Hà đứng lại lo lắng, ngơ ngác. Một bác nông dân mồ hôi, mồ kê nhễ nhại đi ra, vừa xem lại chiếc vé mua được.

THU HÀ: (Đến gần) - Bác có thừa vé?

BÁC NÔNG DÂN: - Ấy không... mỗi người chỉ mua được một chiếc thôi.

Thu Hà lại ngơ ngác săn tìm.

ANH NHẠC BUỒM: - “Người Châu Yên em bán máy bay...” hay “Đường cày đảm đang” nào?... (Thu Hà không để ý, lắc đầu). Năm xu một bản còn sợ đắt à...?

THU HÀ: (Nhìn lại, khó chịu) - Ờ hay!

ANH NHẠC BUỒM: (Nhận ra Thu Hà) - Ấy chết... (Hơi nghiêng mình cúi chào rồi bỏ đi. Phía trong có tiếng gọi lớn) - “Có một vé đi Trung Hà để lại đây”

Ông cụ già và Thu Hà cùng chạy lao vào. Một lát, ông cụ đi ra, tay cầm chiếc vé hơn hờ.

CỤ GIÀ: - Thật là phúc đức, cả ngày hôm nay cứ đứng bên chạy máy bay...

Thu Hà ra cùng đồng chí bộ đội.

THU HÀ: - Tôi đến trước mà đồng chí lại không để.

BỘ ĐỘI: - Nhưng ông cụ già thế kia.

CỤ GIÀ: - Cảm ơn chú... Thật đúng là bộ đội Cụ Hồ.

THU HÀ: (*Năn nỉ ông cụ*) - Cháu có việc rất cần... Hay cụ nhượng lại cho cháu.

CỤ GIÀ: - Chị thông cảm. Hôm nay tôi không về thì con cháu nó kéo nhau đi tìm.

Thu Hà đứng lại thất vọng, thì bỗng nghe tiếng gọi.

“Tôi cũng có chiếc vé muốn nhượng lại đây”

Thu Hà quay ngoắt xô tới... Nhận ra Cảnh, cô sững lại, bẽn lẽn.

THU HÀ: - Anh... Tôi đang lo phải bơ vợ đây.

CẢNH: - Đời nào tôi lại để chị gặp cảnh ngộ ấy.

THU HÀ: - Anh ra lâu rồi?

CẢNH: (*Gật đầu*) - Và hôm nay tôi mới hiểu cái cảnh xếp hàng mua vé ở đây.

THU HÀ: (*Bối rối*) - Anh tốt quá! Anh tốt hơn cả những gì tôi thường nghĩ về anh kia. Thành thật mà nói, anh có mặt lúc này làm cho tôi vô cùng cảm động.

CẢNH: - Chị lại quá lời rồi... Một việc nhỏ mọn thế này có nghĩa gì đối với tình cảm tôi quý Thu Hà.

THU HÀ: (*Nhìn Cảnh*) - Anh tận tình quá.

CẢNH: - Chị lại làm cho tôi lúng túng rồi đấy. (*Ngừng*) - Chúng ta ra bến xe đi... Xe Trung Hà đậu tí tặn đằng cuối phố.

THU HÀ: - Nhưng đằng nào thì cũng báo cho chị ấy biết tin chứ. Anh vui lòng đợi tôi một chút.

CẢNH: (*Đỡ lấy chiếc túi*) - Chị cho phép tôi giúp chị.

THU HÀ: (*Đưa chiếc làn cho anh ta rồi chạy vào đám đông. Cảnh tới chị hàng hoa*).

CHỊ HÀNG HOA: - Cậu mua hoa cắm nhà hay là mua tặng đây?

CẢNH: - Cho tôi một chục hồng.

CHỊ HÀNG HOA: - Chắc chắn cậu là người gặp may rồi. Còn vừa đúng một chục thôi. Hoa chúc chim thể này.

(Thu Hà ra, vội vã. Cô càng bất ngờ khi Cảnh đưa cho mình bó hoa).

THU HÀ: *(Băn khoăn)* - Đòng quá... Không biết chị ấy ở chỗ nào.

CẢNH: - Rồi tôi sẽ báo giúp chị.

THU HÀ: - Anh lại mua hoa nữa kìa.

CẢNH: - Chẳng phải là ngày Thu Hà rời Hà Nội để lên đường là gì.
(Đưa hoa tặng).

THU HÀ: - Anh là một người cầu kỳ.

CẢNH: - Vì tôi không muốn Hà Nội của chúng ta mất đi nhiều thứ quá. Kể cả tục lệ có một bó hoa cho người thân đi xa.

THU HÀ: *(Nhận bó hoa, nâng niu)* - Cảm ơn anh!

CẢNH: - Nếu được chị cho phép, tôi sẽ đưa chị lên tận nơi. *(Thu Hà yên lặng)* - Hay nếu thấy có điều gì không tiện.

THU HÀ: - Cũng chẳng có điều gì... Tùy anh.

Thu Hà và Cảnh cùng đi. Nhâm ra, nhìn theo họ ngạc nhiên.

NHÂM: - Thì ra anh ta đã đón đợi ở đây rồi. *(Lắc đầu)* - Chỉ tội cho bác giáo... sẵn đón, chiều chuộng mãi. *(Nhâm lưỡng lự rồi dắt xe chạy theo. Những người bán hàng đổ ra, rao như vỡ chợ).*

ANH NHẠC BƯỚM: - Nhạc bướm năm xu hát mỗi mồm đây...

TÚI PHÒNG KHÔNG: - Túi phòng không, các nơi đều phân phối theo dự trù, duy chỉ ưu tiên cho bến xe.

ANH BÁN LƯỢC: - Lược đũa-ra, xác thần sấm chính cống. Năm hào một chiếc có thể chải sáu kiếu.

Phước chạy tới nơi, anh vừa thở, vừa hỏi.

PHƯỚC: - Chuyển xe đi Trung Hà chạy chưa?

ANH BÁN LƯỢC: - Chuyển sáng mai thì hãy còn vé đấy.

CHỊ BÁN HOA: - Bảo thật người ta còn chất chường... Đi rồi anh ạ.

Phước ngồi xuống ghế, rũ người ra vì mệt.

ANH BÁN LƯỢC: - Sáng nay xuất hành, bà chị có đèn nhang đèn miếu gốc Gạo không đấy?

CHỊ HÀNG HOA: - Ăn thua gì.

ANH BÁN LƯỢC: - Hoa đã tưởng đem về muối dưa, gắp món bỏ họ rước đi cho lại còn.

CHỊ HÀNG HOA: - Bán xong mới biết rằng hổ. Giá cứ xướng lên năm tiền thì anh chàng cũng phải chi.

ANH BÁN LƯỢC: - Rõ chán... rút kinh nghiệm nhá. Đám ấy tôi xem cũng đi ngang về tắt thế nào.

CHỊ HÀNG HOA: - Rõ lại còn. Anh chàng có vẻ đương muốn chúng nên mình mới tiếc của.

ANH NHẠC BUỐM: - Các đảng ấy có biết cô nhận hoa là ai không nào?

ANH BÁN LƯỢC: - Thôi đừng giở thâm thúy rớm nữa. Ở cái đất Hà Thành này thì sống cạnh vách còn chẳng biết nhau, nữa là người giữa đường còn mang ra mà đổ.

ANH NHẠC BUỐM: - Ấy chết. Danh ca đấy bố ạ.

Phước giật mình.

Cô bé vừa mới ở trường âm nhạc ra mà đã đánh bạt các bà chị đấy.

ANH BÁN LƯỢC: - Đích thị là Thu Hà đấy phải không?... Ủ... Có thể thật. Chính mình cũng thấy ngờ ngờ. (*Với anh nhạc buồm*) - Đảng ấy đều... Biết rõ thế mà chẳng máy mình.

ANH NHẠC BUỐM: - Các cậu phải tinh ý chứ. Mình rao bán nhạc. Nhưng khi nhận ra, mình chẳng khẽ cúi chào một cái rất tài tử là gì. Chào xong là mình chuồn thẳng... Gặp người cùng giới nó phiền ra.

ANH BÁN LƯỢC: - Người ta là danh ca. Mà là thằng bán nhạc mà đã lo là cùng giới... Thế cái tay tặng hoa chắc cũng là người cùng giới với cậu.

ANH NHẠC BUỐM: - Xã hội phân công chứ. (*Cả đám cùng cười*) - Dẫu sao thì mình cũng hơi ghen.

PHƯỚC: *(Nãy giờ ngồi nghe, rất khổ tâm, tới mức không chịu nổi phải quát lên)* - Thôi đi!

(Cả đám im bặt. Anh nhạc bướm nói thầm vào tai anh bán lượ) - Sao anh ta lại nổi khùng lên nhỉ?

Nhâm ra nhìn thấy Phước, ngạc nhiên.

NHÂM: *(Khẽ gọi)* - Anh Phước! *(Phước nhìn lên, yên lặng. Anh không giấu nổi nỗi bức bối)* - Thu Hà vừa mới ra xe... Có khi anh đến còn kịp.

PHƯỚC: *(Lắc đầu)* - Đẳng nào cũng lỡ rồi.

NHÂM: - Thu Hà về thăm anh. Ngày mai đoàn của cô ấy vào phục vụ chiến trường.

PHƯỚC: - Cô ấy đến thăm tôi à?

Những người bán hàng vẫn lặng vắng nghe trộm.

ANH NHẠC BƯỚM: - Thế ra cái anh ban nãy...

ANH BÁN LƯỢC: - Thì mình đã nói là có chuyện đi ngang về tắt mà lại.
Phước thấy xì xào nhìn về phía họ.

ANH NHẠC BƯỚM: *(Bảo anh bán lượ)* - “Tê” thôi... không có bỏ mẹ. *(Họ bỏ đi).*

NHÂM: - Cô ấy vẫn đến thăm luôn đấy... Cô ấy không hề biết hôm nay anh về...

PHƯỚC: - Càng tốt.

NHÂM: - Anh khó hiểu thế.

PHƯỚC: - Tôi hay Nhâm?

NHÂM: - Em thì có gì là khó hiểu.

PHƯỚC: - Nhâm đương nói dối.

NHÂM: - Chẳng phải là cô ấy đến thăm anh là gì. Cô ấy đứng ngoài nhìn vào căn phòng anh... Chắc anh hiểu điều ấy cũng chẳng làm em sung sướng đâu. Nhưng rồi thực sự em thấy thương cô ấy. Em thấy cô ấy yêu anh, rất yêu là đẳng khác. Em đã ân hận vì mình lạnh nhạt.

PHƯỚC: - Thôi đi... Nhâm cho nói dối tôi như vậy là cao thượng ư? Nhâm có nói tốt hơn sự thật thì cũng không thể làm cho cô ấy tốt hơn được kia mà...

NHÂM: - Em chỉ nói sự thật thôi.

PHƯỚC: - Thế không phải có người đã mang hoa đón cô ấy đấy ư?...

NHÂM: (*Lúng túng*) - Ai nói với anh?

PHƯỚC: - Tôi có muốn nghe đâu. Đây là chuyện tình cờ. Người ta nói về một người nổi tiếng.

NHÂM: (*Yên lặng và hiểu ra*) - Tôi cũng đang nghĩ về chuyện ấy. Tôi định níu theo xe đấy... Tôi cũng có lỗi.

PHƯỚC: - Nhâm vẫn thấy mình chưa đủ cao thượng à?

NHÂM: - Anh đừng chế giễu tôi... mà lỗi tại anh nữa.

PHƯỚC: (*Ngước mắt nhìn*) - Tại tôi à?

NHÂM: - Tại sao anh không hề có lá thư nào cho người ta. Hay anh tự cho mình sinh ra để mọi người theo đuổi... Chiều nay trước khi đi, cô ấy đến hỏi tôi địa chỉ của anh. Tôi chế giễu cô ấy nhưng rồi tôi lại thấy xót xa thay cho cô ấy. Nhưng khi ấy thì cái lão Cảnh đeo đẳng chạy theo chân cô ấy, nói khôn khéo đến xảo quyệt... (*Yên lặng*) - Xe đạp đấy... anh đến ngay chỗ cô ấy thì hơn.

PHƯỚC: - Làm gì chứ?

NHÂM: - Làm gì à, một cô gái Hà Nội giàu tình cảm mới vào đời khó lòng tránh khỏi (*Ngừng*) - Nếu thực sự anh yêu cô ấy. (*Phước cầm xe đạp định đi. Một hồi còi báo động. Đạn phòng không đan đầy trời. Nhâm và Phước chạy vào hầm thì một tràng bom rung đất. Phước chạy ra.*)

PHƯỚC: (*Nhìn theo đám lửa kêu lên*) - Nó đánh khu mình rồi! (*Họ kéo tay nhau chạy lao về phía có ngọn lửa.*)

Hết cảnh.

CẢNH NĂM

Ngôi nhà 27 bị đánh phá...

Tất cả những người trong ngôi nhà đều đứng ở trong sân. Bà giáo đeo túi cứu thương, đi theo sau chiếc băng ca chuyển người bị thương từ khu nhà ra.

BÀ GIÁO: *(Với đồng chí dân phòng)* - Cố tìm anh Cảnh xem, lỡ ra bị thương nằm ở đâu không cứu kịp thì nguy.

Bà đi, đồng chí dân phòng chạy vào nhà. Mọi người nhìn lên gác, lo lắng.

BÁC ĐIỀM: - Số nhà 27 ta có ai thương vong không?

BÀ HÀNG PHỐ: - Nó bắn tên lửa vào tầng ba. *(Nói với bác Điềm và mọi người)* - Tôi vừa chạy ra đến chân cầu thang thì chớp lửa ủa vào trong nhà. Tôi chả nghe thấy tiếng nổ nữa, chỉ thấy gạch ngói đổ rào rào xuống sân...

BÁC ĐIỀM: - Bác Nguyễn nhà văn đâu?

BÀ HÀNG PHỐ: - Đương thu dọn sách vở. Cái phòng của bác ấy bay đi mất mảng ngói bằng chiếc chiếu. Chỉ có bên anh Cảnh là bị nặng.

BÁC ĐIỀM: - Anh ấy đâu?

BÀ HÀNG PHỐ: - Không thấy... Các anh dân phòng đương đi tìm.

BÁC ĐIỀM: - Chết! Báo động anh ta không chạy ra hầm nào...

BÀ HÀNG PHỐ: - Tìm khắp rồi.

BÁC ĐIỀM: - Cũng không có ở trong phòng à?

BÀ HÀNG PHỐ: - Trong ấy thì không ai dám vào. Cái tầng trần nó sập, trẻ hẳn xuống.

BÁC ĐIỀM: - Bỏ người ta đấy ư? Không được! *(Định lao đi)*

BÀ HÀNG PHỐ: *(Giữ ông lại)* - Công an không cho ai vào cả. Rất nguy hiểm.

BÁC ĐIỀM: - Nhưng đích xác anh ta có nhà không?

Bà giáo khoác túi cứu thương trở lại.

BÀ GIÁO: - Lúc chập choạng, tôi ngồi nói chuyện với cháu Hà thì anh ta cứ lảng vảng đứng ngoài. Mời vào chơi, nhưng anh ấy từ chối.

BÁC ĐIỀM: - Thôi đúng rồi...

BÀ GIÁO: - Sao?

BÁC ĐIỀM: (*Ý tứ*) - À... Không... cô Hà đã về chưa?

BÀ GIÁO: - Em Nhâm nó đưa ra bến xe.

BÁC ĐIỀM: - Ồ... vậy thì không phải. Cửa khóa hay mở chứ?

BÀ GIÁO: - Đóng... Nhưng trong nhà, máy vẫn mở. Mà ở nhà thì cửa anh ta vẫn đóng kín thế.

BÁC ĐIỀM: - Có nhà rồi... Phải tìm cho kỳ thấy. Lỡ bị thương mà không cứu kịp thời thì hỏng. Cứ để tôi lên xem! Nguy hiểm thì cũng phải cứu người ta chứ... (*Chạy tuột lên thang gác*)

BÀ GIÁO: (*Luống cuống gọi theo*) - Kìa! (*Bác Điềm vẫn băng lên*) - Kheo khéo đấy bác Điềm.

BÀ HÀNG PHỐ: - Biết anh ta có nhà không... hay lại chết oan. (*Họ lo lắng nhìn lên*)

Tiếng đổ trên trần nhà đến rầm một cái.

BÀ GIÁO: (*Giật mình*) - Tôi biết ngay mà... Chết rồi. (*Nhiều người định xô lên*)

TIẾNG BÁC ĐIỀM: (*Từ trên gác*) - Tôi không việc gì...

BÀ GIÁO: - Xuống thôi... Tôi lậ bác...

Nhâm và Phước chạy về.

NHÂM: - Bác đây rồi.

PHƯỚC: (*Nhìn thấy mẹ, mừng rỡ*) - Con biết ngay là nó đánh khu mình... Có ai việc gì không mẹ?

BÀ CÙNG PHỐ: - Người mất tích chưa tìm được kia kìa.

NHÂM: - Ai thế?

BÀ GIÁO: - Nhà anh Cảnh... Tên lửa bắn trúng phòng mà người thì không thấy đâu.

NHÂM: - À... (*Cười*) - Muốn tìm thấy anh ta bây giờ ấy à?... Phải lên Sơn Tây.

BÀ GIÁO: - Đi đâu mà lên trên ấy?

NHÂM: (*Lúng túng nhìn Phước*) - À... nào biết được.

Phước bỏ vào nhà.

BÀ GIÁO: - Chính con trông thấy anh ấy chứ?

NHÂM: - Đừng tìm nữa mất công.

BÀ GIÁO: - Đấy... khổ khổ người ta quá... (*Gọi lên*) - Xuống thôi bác Diễm ơi!... Không phải tìm nữa đâu.

BÁC ĐIỂM: - Về rồi à?...

BÀ GIÁO: - Xuống thôi...

Những người đứng ngóng lên đều tản về hết. Bác Diễm xuống.

BÀ GIÁO: - Cái gì nó rơi đánh rầm một cái thế?...

BÁC ĐIỂM: - Một mảng trần. Hú vía... Tưởng là xong rồi...

BÀ GIÁO: (*Lắc đầu*) - Làm phúc phải tội.

BÁC ĐIỂM: - Nhà anh ta đâu?

BÀ GIÁO: - Chưa về... Nhưng cháu Nhâm nó gặp...

BÁC ĐIỂM: - Đấy... Thế mà suýt nữa mình chết oan.

NHÂM: - Sao ạ?

BÁC ĐIỂM: - Tôi phải sục tận vào buồng anh ta. Cái trần sập đưa như đưa võng. Thình thoảng lại rơi đánh rầm một cái... Căn phòng nát bươm, cũng ái ngại cho anh ta quá! (*Ngừng, lại nổi bực lên*) - Tôi đã nói mỗi mồm, trong lúc giặc Mỹ đánh phá, bất kỳ ai có nhiệm vụ ở lại đều phải đăng ký cho Ban bảo vệ nắm vững... Đi đâu, thì báo cho nhà bên cạnh biết để khi xảy ra sự cố, khu phố có điều kiện theo dõi giúp đỡ cho nhau. Anh ta có làm đúng bao giờ đâu, lại còn thắc mắc: Đừng có động đến quyền lợi tự do của tôi.

NHÂM: - Nhưng cái việc hôm nay anh ta đi lại không báo được.

BÁC ĐIỂM: - Cứ đường ngay ngõ thẳng mà đi... Việc gì nào?

BÀ CÙNG PHỐ: - Đã thế thì mặc xác.

BÁC ĐIỀM: - Nào có mặc được, cái tình cùng khu phố với nhau...
Đây này... lại còn một việc sờ sờ phải lo cho anh ta đã. (*Mọi người nhìn bác*).

BÀ CÙNG PHỐ: - Việc gì nữa?

BÁC ĐIỀM: - Chỗ cho nhà anh ta chứ còn việc gì.

BÀ CÙNG PHỐ: - Ừ nhỉ, nhưng trên người ta khắc lo.

BÁC ĐIỀM: - Nạn nhân chiến tranh đã có chính sách cả rồi đấy. Nhưng làm sao sẵn nhà để giải quyết ngay tức khắc được. Sớm cũng phải vài ba tháng... Khu phố mình tắt lửa tối đèn có nhau.

BÀ CÙNG PHỐ: - Nhà Hà Nội ông tính... làm gì có thừa.

BÁC ĐIỀM: - Lá nó tương đối hơn ấy chứ... Thí dụ như bên nhà chị ấy...

BÀ CÙNG PHỐ: - Ấy chết... Nhà tôi đàn bà cả.

BÁC ĐIỀM: - Minh cứ giữ vững lập trường thì việc gì.

BÀ CÙNG PHỐ: - Chịu. Nhà tôi anh ấy hay ghen lắm...

BÁC ĐIỀM: - Được... Tôi sẽ làm công tác tư tưởng chứ.

BÀ CÙNG PHỐ: - Thời chiến này ai biết mình là chắc... Bác xếp cho tôi người khác thì tôi nhận ngay, còn nhà anh ta thì... Chịu thôi... Người ta lịch sự, còn tôi thì dùi đục chấm mắm cáy. (*Đứng dậy định đi*).

BÁC ĐIỀM: - Này!

BÀ CÙNG PHỐ: - Thì tôi đã bảo bà con trên gác bác phân công ai tôi cũng nhận mà. (*Với bà giáo An*) - Dưới bà thế nào?

NHÂM: - Nhà bà giáo thì cháu xí phần rồi đấy.

BÁC ĐIỀM: - Chị Nhâm... Minh là giai cấp tiên phong...

NHÂM: - Cháu có bớt giờ làm nào thì bác phê bình cháu.

BÁC ĐIỀM: - Tôi nói chuyện đầu tàu trong khu phố ấy chứ.

NHÂM: - Còn để anh ấy ở dưới này là dứt khoát không được rồi.

BÀ CÙNG PHỐ: - Bà giáo còn chưa nói sao mà cô đã chối phắt đi.

BÁC ĐIỀM: - Để anh ấy vào nhà ở với tôi thì cũng được. Tuy cái nhà xe chỗ tôi chỉ được có tám thước vuông thôi. Nhưng cái chính là

không hợp... Anh ấy thì chính cống Hà Nội... Mà tôi thì thấy sao nói vậy... Lại chỉ ngồi chần chĩnh giải thích với nhau thì hết ngày. Nên tôi nhận bác Nguyễn. Bác ấy cặm cụi viết lách cả ngày... Tôi thì cũng đi suốt...

NHÂM: - Bác ấy mới chính là người Hà Nội đấy.

BÁC ĐIỀM: - Ở hay... ai bảo chị?

NHÂM: - Thì tiểu sử bác ấy người ta đăng trên báo ấy.

BÁC ĐIỀM: - Ở... (*Lúng túng*). Nhưng dấu sao thì anh ấy ở tạm dưới này xem ra vẫn là phải nhất...

BÀ GIÁO: - Có lời thế này... Chiến tranh thì chẳng ai nói chắc được... Huống hồ một con ngựa đau cả tàu bỏ cỏ; nữ lòng nào từ chối.

BÁC ĐIỀM: - Đấy, như thế mới là nắm vững chủ trương.

BÀ GIÁO: - Bác cứ để tôi nói tiếp... Hơn nữa, cái nhà đã sơn đen đi, thì rồi trước sau cũng cầm bằng là mất.

BÁC ĐIỀM: - Đối với cuộc chiến tranh chống Mỹ này, bà con không tiếc của, không tiếc công.

BÀ GIÁO: - Nhưng nếu rủi ro chẳng may tôi có gặp số phận như thế, thì rồi tôi cũng che một góc mà sống riêng ra. Vì nhà ai cũng có khi vui gương, lúc khóc thảm. No đói mình biết lấy mình thôi.

BÁC ĐIỀM: - Thôi được... để tôi đi thu xếp chỗ khác vậy.

Bác Điềm bỏ đi.

BÀ CÙNG PHỐ: (*Đứng dậy*) - Tôi nói thật chứ... Sống ở cái đất Hà Nội, chẳng ai muốn ở chung đâu.

Bỏ về.

NHÂM: (*Với bà giáo*) - Con lên xem nhà một tý...

Phước ở trong nhà đẩy cửa bước ra.

BÀ GIÁO: - Có gặp nó không con?

PHƯỚC: (*Lắc đầu*) - Không.

BÀ GIÁO: - Khổ... Mợ thương con bé quá.

PHƯỚC: - Không biết cô ấy có còn đáng thương như mợ nghĩ nữa không.

BÀ GIÁO: - Trước đây mẹ cũng chưa hiểu hết... Đối với nó mẹ cũng có lỗi đấy. Hôm nay mẹ mới biết con bé không có mẹ, mà bố thì ở chiến trường xa. Nó thiếu tình cảm. Đến đây nó gục vào vai mẹ mà bảo: “Mai con đi rồi... Các bạn của con đều được nghỉ về thăm gia đình. Nhưng con chả có ai thân thích mà thăm. Anh Phước thì đến hôm nay cũng chẳng có thư từ gì cho con”.

PHƯỚC: - Thôi mẹ ạ... Con không muốn nghĩ đến nữa.

BÀ GIÁO: - Ở hay... Tại sao con lại buồn bã, khó hiểu như thế?

PHƯỚC: - Bây giờ thì con lại thấy nhận xét trước đây của mẹ là đúng: Cô ấy không chờ được con đâu. Lần này về thăm mẹ, rồi con sẽ đi vào... Con sẽ xa mẹ lâu đấy. Có thể là hết chiến tranh cũng nên.

BÀ GIÁO: - Nhưng vì sao chứ... Hãy nói với mẹ vì sao con lại sinh ra khó hiểu thế... Hay gặp nhau, lại cãi nhau rồi. Mẹ lo lắng quá nhiều... Đừng để mẹ nghĩ ngợi thêm nữa.

PHƯỚC: - Không... Tự nhiên con cảm thấy như thế.

BÀ GIÁO: - Rõ thật trẻ con. Nhớ nhau quá rồi cũng sinh ra giận dỗi nữa kia... Hà nó vừa nói với mẹ, nó cũng đi vào trong ấy. Khéo chừng đi một đường gặp nhau cũng nên. *(Vò đầu con)* - Thế mà có lúc con cứ làm ra vẻ người lớn lắm... Hãy đi thăm nó một tý con... Đến rú thẳng Thông. Bây giờ nó về sân bay Bạch Mai đấy... Tội nghiệp, gặp con, không khéo con bé đến òa lên mà khóc mất.

PHƯỚC: - Thôi... con chỉ được về có ít ngày... Con chẳng đi đâu... ngay cả bạn bè trong thành phố. Con chỉ ở nhà với mẹ. Mai mẹ con mình lên sơ tán với thẳng Chi Lăng mấy hôm.

BÀ GIÁO: - Đấy... cậu lại làm cho mẹ nhớ thẳng bé.

(Cảnh trở về. Anh ta hoàn toàn chưa biết tin căn nhà mình bị đánh. Thoáng nhìn thấy Phước, anh ta ngượng ngùng cầm đầu đi lên thang gác. Bà giáo gọi giật lại) - Anh Cảnh!... (Anh ta dừng lại) - Đừng có lên phòng đấy. Phòng anh bị trúng rốc két hồi chiều.

CẢNH: *(Rùng mình. Rõ ràng mặt anh ta tái đi, chạy vút lên cầu thang)*

BÀ GIÁO: *(Gọi theo) - Ấy chết... Kìa!... Phước... Con lên níu anh ta lại.*

PHƯỚC: *(Ngăn đường)* - Anh Cảnh!

Cảnh vùng ra chạy lên.

Phước định đi lên theo thì nghe tiếng chân Cảnh đi từng bước một trên cầu thang xuống. Người ta đọc thấy nỗi đau đôn trên từng bước đi.

Cảnh bước xuống. Bà giáo nhìn anh ta thương xót. Cảnh bỗng ôm mặt rồi sụp xuống như sự đau đôn đã lên đến tột cùng.

BÀ GIÁO: - Anh Cảnh... Anh Cảnh! *(Gọi vào trong)* - Bác Điềm ơi!

Ông Điềm về)

BÁC ĐIỀM: *(Về thương xót)* - Chúng tôi không dám dọn dẹp, vì anh không có nhà.

CẢNH: - Nát hết rồi. *(Anh ta loạng choạng đi từng bước trở vào).*

BÁC ĐIỀM: - Cũng tội... của nả thế... *(Thở dài)* - Khốn khổ quá... Không biết bố trí cho anh ấy ở đâu?

Bà giáo dẫn đo rồi đưa mắt nhìn con.

PHƯỚC: - Anh cứ dọn tạm xuống phòng tôi mà ở.

Hết cảnh.

CẢNH SÁU

Rừng Trường Sơn, kho gạo chen giữa rừng cây đại ngàn. Đầu lán khu nhà kho xếp đầy gạo. Chiếc bàn cân lâu ngày không dùng đến nhưng vẫn để đầu lán kho. Lính kho trải chiếu nằm trên các bao gạo. Đồng chí thủ kho, một chiến sĩ đã đứng tuổi ngồi trên đống bao gạo. Một đơn vị mới đến toàn lính trẻ măng. Anh đi đầu mang một nắm lòng thòng toàn bao gạo.

THỦ KHO: *(Với toán lính)* - Nào... vào hay ra thế này?

ANH BỘ ĐỘI ĐI ĐẦU: - Vào... Báo cáo thủ trưởng.

THỦ KHO: - Khoan. Điểm thứ nhất: mình là thủ kho... Đừng gọi mình là thủ trưởng.

ANH BỘ ĐỘI ĐI ĐẦU: - Thế là thủ trưởng kho vậy.

THỦ KHO: - Ấy chết... Thủ trưởng kho là cấp gì cậu có biết không? Trung úy.

ANH BỘ ĐỘI ĐI ĐẦU: - Ít ra bố cũng là thủ một kho chứ.

THỦ KHO: - Cậu này lằng nhằng quá... Một câu không muốn gọi, cứ phải gọi lời thôi làm gì.

ANH BỘ ĐỘI ĐI ĐẦU: - Nhưng thường ra thủ kho lại to hơn thủ trưởng.

THỦ KHO: - Thế là cậu lại đá móc anh em rồi đấy... Tất nhiên là tớ phải to. Không to để rồi các cậu chỉ xúc một hến đổ vào bao, toong teng đi cho sướng thân à. *(Với lấy túi bao gạo kiểm tra)*. Khâu lại cái này đi một tý, kim chỉ đây.

ANH BỘ ĐỘI: - Bố hắc quá.

THỦ KHO: - Một hạt gạo vào đến trong này là hạt vàng đấy các cậu ạ... Cái này sao lại bằng ruột mèo thế này.

Vứt lại cho anh ta một bao gạo bé.

ANH BỘ ĐỘI: - Bao gạo ấy là dành cho người ốm.

THỦ KHO: - Ốm thì nằm lại nghỉ... mà có gượng đi được thì cũng chớ bắt người ta đeo bao.

ANH BỘ ĐỘI: - Bố thương anh em.

THỦ KHO: - Thương quá chứ...

ANH BỘ ĐỘI: - Chỉ có một ngày đường mà bố ních cho anh em một bao tổ bố thế kia.

THỦ KHO: - Được, cứ kêu ca đi. Rồi đến lúc gặp lũ, nó giam chân cho một tuần thì mới tha hồ mà cảm ơn.

Đồn gạo vào bao.

ANH BỘ ĐỘI: - Bố không cần kẹo gì à?

THỦ KHO: - Vào đến đây thì cái cân hươu từ lâu rồi... Ai mang hơn được xin mời. Chỉ có cái bao ruột mèo kia là không được thôi...

Tiếng vỗ tay từ phía rừng sâu vọng ra.

ANH BỘ ĐỘI NÔNG DÂN: - Gì thế bố... mít tinh à?

THỦ KHO: - Văn công.

ANH BỘ ĐỘI NÔNG DÂN: - Ủi cha!... Vậy mà bố chịu ngồi đây?

THỦ KHO: - Còn chạy đi đâu... Từ lúc có đoàn văn công về, kho vắng sạch cả... Đứa nào cũng gãi tai, bố “yêu tiên” cho con. Ủi dào, đi xem về đêm lại nằm lại rên rĩ. Đứa nào cũng tưởng thành ca sĩ đến nơi... điếc tai.

ANH BỘ ĐỘI: - Bố không thích à?

THỦ KHO: - Thích cũng chẳng tranh với chúng nó được. Ngay hồi nọ có một chị Vân Kiều công con qua đây. Họ kéo đi xem tất. Rồi cũng trụi thúi lụi một mình ở nhà.

PHƯỚC: - Đồng chí nói xem gì?

THỦ KHO: - Đứa bé mà... Từ ngày vào Trường Sơn chưa được nghe tiếng trẻ nào... Toàn người lớn. (*Im lặng ngắn. Thở dài*) - Có đứa bé nó tè ra người tao một bãi là tao thích.

ANH BỘ ĐỘI NÔNG DÂN: (*Trố mắt*) - Bố rõ...

THỦ KHO: - Cậu cứ ở riết cái kho này bấy năm liền rồi cậu sẽ biết...

Có đêm tao nằm mơ thấy một thằng bé, thốn thển, chim như quả ớt. Đương làm bò húc nhau với nó thì cái thằng nằm bên cạnh dậy đi đái... Thế là mình tỉnh giấc... (*Thần thờ*) - Không có cái nhẽ lại cho một quả phật thủ.

PHƯỚC: - Bố lại thèm trẻ con đến thế?

THỦ KHO: - Lại còn phải nói. Thèm đến nỗi có lần đoàn dân công hỏa tuyến về phục vụ, có một cậu thấp, mặt non choẹt. Gớm, tha hồ cậu chàng được chiều. Nhưng khốn nỗi mặt thì búng ra sữa mà lại hay lý luận, cứ như ông cụ tám mươi ấy. (*Lắc đầu*) - Chán chết.

Lính cười phá lên.

PHƯỚC: - Vậy mà lần này có văn công bố lại nhường cho họ.

THỦ KHO: - Tranh của chúng nó, rồi về chỉ làm công tác tư tưởng cũng quá tội.

Tiếng hát “Bài ca người Hà Nội” văng vẳng từ rừng sâu vọng lại.)

PHƯỚC: (*Chăm chú lắng nghe*) - Kia!... Yên lặng các cậu ơi.

“Bài ca người Hà Nội” qua một giọng đơn ca nữ càng vang ra tha thiết. Mọi người yên lặng cho đến lúc bài ca kết thúc. Bỗng tiếng vỗ tay vang lên từng tràng dài. Ngừng một chút, lại nối tiếp những tràng vỗ tay. Rõ ràng là người hát đã phải xuất hiện trước khán giả nhiều lần.

PHƯỚC: (*Nôn nóng*) - Vào xem được không?

THỦ KHO: (*Lắc đầu*) - Nhưng nguyên tắc bảo mật.

PHƯỚC: - Đoàn nào nhỉ?

THỦ KHO: - Chịu... Nhưng xem ra có vẻ văn công quân Giải phóng, áo cầu vai... mũ mềm cả...

ANH BỘ ĐỘI NÔNG DÂN: - Nói các cậu đừng cười tở. Từ bé đến giờ tở chưa được xem văn công trung ương hát bằng người bao giờ.

ANH BỘ ĐỘI: - Nghĩa là xem văn công chứ gì... ăn với nói.

ANH BỘ ĐỘI NÔNG DÂN: (*Thật thà*) - Ờ phải... đúng rồi đấy.

Phước nẩy giờ vẫn ngồi yên lặng.

Kìa!... Sao buồn thế anh Phước... Khí thế lên chứ...

PHƯỚC: - Nghe bài hát bỗng nhiên nhớ Hà Nội quá...

ANH BỘ ĐỘI NÔNG DÂN: - Ờ nhỉ... Mỗi anh một cách nhớ. Em ấy à... chiều nào hành quân qua làng mà ngửi thấy cái mùi mắm chưng thì em nhớ u em đến phát khóc lên được. (Ngừng) - Ở ngoài ta bây giờ thằng Giônxon chịu ngừng bắn, tha hồ mà sướng. Làng em kể ngay đường cái quan, hai đầu hai cái cầu, lại có cả chợ nữa. Bom nó vạc mất già nửa làng. Vậy mà bây giờ nghe nói nhà cửa lại mọc đầy lên rồi. Anh bảo có khí thế không cơ chứ. (Ngừng) - Ngoài Hà Nội thì vui phải biết nhỉ.

PHƯỚC: - Nghe nói ngay đêm Giônxon chịu tuyên bố xuống thang, ngừng bắn phá đến vĩ tuyến 19 thì người đổ về đông đặc các phố.

ANH BỘ ĐỘI NÔNG DÂN: - Nhà anh có ao không?

PHƯỚC: - Chưa ra Hà Nội bao giờ à?

ANH BỘ ĐỘI NÔNG DÂN: (Thật thà) - Chưa! Sau này đến ngày chiến thắng trở về, thế nào em cũng phải ra một phen, đưa cả u em đi nữa... Biển u em cũng chưa biết anh ạ.

PHƯỚC: - Nên đưa cụ ra đúng dịp 2-9 thì mới vui.

ANH BỘ ĐỘI NÔNG DÂN: - Còn phải nói... Bắn cả cây bông cây hoa phải không anh? (Ngừng) - Hồi năm nào suýt một lần em đã định ra Hà Nội đấy chứ. U em đi chợ bán đôi ngan lấy tiền đùm lưng. Nhưng người ta lại gàn, bảo: không quen ai thì chớ có đặt chân ra cái đất Hà Nội mà chết.

PHƯỚC: (Túm túm cười) - Sống với bọn mình đồng chí thấy thế nào?

ANH BỘ ĐỘI NÔNG DÂN: - Đồng chí thì kể làm gì?

THỦ KHO: - Hà Nội là Thủ đô anh hùng, là đất ngàn năm văn vật. Nhưng không phải không còn những người nhìn anh em mình bằng nửa con mắt đâu.

PHƯỚC: - Có đấy... Có nhiều chuyện các đồng chí không tưởng tượng hết được đâu. Thí dụ như hai phòng đối mặt nhau trong cùng một ngôi nhà, sống với nhau ba đời vẫn chưa hề biết tên họ nhau là gì.

ANH BỘ ĐỘI NÔNG DÂN: - Chả nhẽ không sang nhau xin lửa, uống nước bao giờ?

PHƯỚC: (*Lắc đầu*) - Có những người không thích để người khác biết mình sống thế nào. Bước ra cửa thì cần nhất là cái áo ngoài. Sơ mi rách bươm nhưng cổ vẫn phải cứng. Người ta đi vay gạo bằng cái quả sơn. Tôi nói mợ tôi đấy. Bố tôi là nhà giáo nghèo, thường ngày cơm rau dưa thôi. Nhưng mỗi khi đem rác đi đổ, nếu có cái vỏ cam, vỏ quýt, vỏ hành tây, cần tây nào thì mợ tôi thường chọn đặt lên trên.

Đám bộ đội nhìn nhau ngơ ngác.

ANH BỘ ĐỘI: - Để làm gì chứ?

PHƯỚC: - Người hàng phố nhìn vào rác của nhau mà định những cái chào, cái mỉm cười cho vừa phải. (*Toán bộ đội cười phá lên*).

PHƯỚC: - Đấy là tôi nói Hà Nội ngày xưa. (*Ngừng*) - Hà Nội ngày xưa bên cạnh truyền thống tốt đẹp như lối sống tinh tế và lịch sự... Rất xứng danh là Thủ đô của một nước văn hiến. Thời nào mà nhân dân Hà Nội không nổi lên những hào kiệt... Nhưng sống lâu năm trong một xã hội tư sản thuộc địa, Hà Nội đã biến thành một cái thành phố đại lý, thành nơi tiêu thụ: hạt gạo ở quê lên, con cá ở sông về, cái kim sợi chỉ, mảnh vải từ Tây từ Nhật từ Anh sang; chính những cái ấy đã tạo cho một số người buôn bán ở thành phố này cái lối sống khôn ngoan, thớ lợ, cách nói, cách cười xã giao ăn sâu vào tận tâm khảm, thậm chí có lúc thành thói quen; đến nỗi giữa tình cảm thật và cách xã giao bề ngoài không thể đem chia thành ranh giới được nữa.

ANH BỘ ĐỘI: - Nhưng Hà Nội bây giờ đã mọc lên bao nhiêu nhà máy... bao nhiêu công trường.

PHƯỚC: - Chính những cái đó là cơ sở đầu tiên làm Hà Nội đổi khác... đang đổi khác. Nếu các bạn được chứng kiến sự thay đổi ấy nhỉ. Minh kể cho các cậu nghe nhé. (*Ngừng*) - Minh có cô bạn gái cùng nhà... Những ngày đầu tiên khi người vú già làm công không làm nữa, thì cô ta rất ngượng không dám xuống dưới nhà giặt quần

áo... (*Ngừng*) - Đến khi tất cả học sinh thành phố chúng tôi đều phải đi lao động tham gia xây dựng các công viên và công trình công cộng, cô ấy mặc chiếc áo trắng tinh và mang cả sự lấm láp ấy đạp xe đi trên đường phố một cách hãnh diện. Con gái Hà Nội một thời đã trang trí bằng cái vẻ lấm láp, coi đó là một cái mốt. Bây giờ thì không... Lao động không phải là thứ bị khinh thị, phải giấu đi. Nhưng cũng không phải là cái mốt khoe ra. Nó đang là sự sống..., là hoạt động bình thường của Thủ đô... Cuộc sống hàng ngày của Thủ đô chúng ta đương tạo điều kiện cho những người Hà Nội lột khỏi cái vỏ tiểu tư sản và nếp nghĩ của họ. Cô bạn gái cùng nhà ấy bây giờ đã là một công nhân thực sự, một tay súng bảo vệ thành phố. (*Say sưa*) - Ôi! Nếu các đồng chí được chứng kiến mơ tôi ấy, mới hôm nào còn chọn nhặt từng chiếc vỏ cam, vỏ quýt, vỏ cần tây, hành tây để che giấu cái nghèo nàn trong rổ rác nhà mình. Hôm nay dám tự hào về thiếu thốn mà thành phố đang phải chịu. Trước lúc đi, tôi cứ ngắm mơ tôi khi bà khoác ngang người chiếc túi cứu thương, đầu đội mũ sắt, sẵn sàng trong vị trí khi thành phố kéo còi báo động... Tôi thấy rõ ràng những người ấy đã là chủ nhân thực sự của thành phố rồi. Tôi là một người Hà Nội. Tôi tin, công cuộc chống Mỹ này sẽ nhào nặn lại những con người Hà Nội với một chất lượng khác. (*Ngừng*) - Tôi tin như thế. Vì chính những người Hà Nội đã chán cái kiểu cách bề ngoài thờ ơ ấy... Con người bắt đầu được đánh giá từ thực chất của họ.

Tiếng máy bay.

THỦ KHO: (*Đỏng tai nghe*) - Cậu nào lĩnh xong gạo thì phân tán bớt đi... Đã thấy thằng Giôn-xơn sôi bụng rồi đấy.

ANH BỘ ĐỘI: - Ở đây nó đánh có dữ không?

THỦ KHO: - Đủ dùng...

Tiếng hát của một ca sĩ đờn ca nữ vang ra.

ANH BỘ ĐỘI: (*Hướng vào trong*) - Hát khá quá bố ạ.

THỦ KHO: - Chuyện... Ăn xong chỉ mỗi việc hát mà lại kém, thì có là cơm đổ mè.

ANH BỘ ĐỘI: - Không linh động được hả bố?

THỦ KHO: - Vào xem được mà còn để các đảng ấy đề nghị.

PHƯỚC: - Nhưng có đúng văn công Giải phóng không đồng chí?

THỦ KHO: - Cũng là đoán mò vậy. Cái loại này mình không thạo lắm.

ANH BỘ ĐỘI NÔNG DÂN: - Được xem thì đoàn nào em cũng khoái.

(Tiếng vỗ tay) - Đến giờ nó hoạt động rồi đấy.

Tiếng kèn phòng không.

Nhiều người trong rừng chạy qua sân khấu. Trong số đó có một cô gái mặc bộ quân Giải phóng. Tiếng máy bay càng rõ. Tiếng đạn phòng không của ta. Cô gái về lạ lùng, chưa tìm thấy hầm.

PHƯỚC: *(Chỉ về hướng bên)* - Hầm phía này các đồng chí.

Cô gái nghe tiếng quen dừng lại và thốt gọi.

THU HÀ: - Anh Phước!

PHƯỚC: *(Ngạc nhiên)* - Hà!

Họ lao về phía nhau. Bom nổ, tiếng cây đổ và đá lăn. Bác thủ kho nhẩy nhoài ra ấn cả Thu Hà và Phước nằm xuống. Tiếng máy bay vút qua, họ nép vào nhau. Tiếng bom và tiếng máy bay im bật.

PHƯỚC: *(Nắm chặt tay Thu Hà trong tay mình)* - Nghe giọng hát, anh đoán là em. Nhưng ở đây bác thủ kho lại bảo văn công Giải phóng.

THU HÀ: - Chúng em phục vụ Đoàn 559, bộ đội trang bị cho.

PHƯỚC: *(Ngắm Thu Hà)* - Em mặc bộ đội...

THU HÀ: *(Quay đi)* - Thôi... *(Ngượng)* - Giá có máy may, chửa lại một chút.

PHƯỚC: - Đẹp lắm chứ *(Đội cả mũ lên cho Thu Hà)*.

THU HÀ: - Em sẽ tìm đổi lấy chiếc mũ cho hợp màu hơn.

PHƯỚC: - Không sao...

THU HÀ: - Anh đóng ở đây?

PHƯỚC: - Vừa hành quân qua... Chờ tối là bọn anh vượt tuyến.

(Ngừng, bâng khuâng) - Đây là cây số không... Miền Bắc dừng lại đây. Kỳ diệu thật... sao lại gặp em ở chỗ này được nhỉ?

THU HÀ: - Đến phục vụ ở đơn vị nào em cũng hỏi dò tin anh. (*Ngùng, mỉm cười*) - Tất nhiên là hôm nay mới gặp (*Nhìn Phước sung sướng*) - Ôi chào!... Em cứ rùng cả mình. Nếu không vì báo động mà em chạy ra, thì không gặp nhau chứ gì. Mà tại sao nghe em hát anh lại không nhận ra được?

PHƯỚC: - Vì làm sao có thể ngờ là gặp em ở đây. (*Ngùng*) - Thu Hà ạ!... Anh không tưởng tượng được.

THU HÀ: - Em cũng thế đấy... Có thể các bạn của em cũng không đứa nào tưởng tượng được... (*Ngùng*) - Cẩm Dung hát giọng antô hy sinh rồi, anh biết không?

PHƯỚC: - Dung Trần Xuân Soạn.

THU HÀ: - Bị vướng mìn ở cây số 39. Mìn nó ở ngay cạnh đường ấy. Đêm nay có đi qua anh nhớ ghé vào thăm một chút. Bây giờ chỗ ấy người ta gọi là ngầm Văn công. (*Yên lặng*) - Anh có tưởng tượng em đã đi qua hơn hai trăm trọng điểm, hàng trăm bãi B.52?

PHƯỚC: - Nhiều đến thế kia à?

THU HÀ: - Anh cũng phải đi qua chứ?

PHƯỚC: - Ừ nhỉ. Nhưng anh không đếm. Khó tưởng tượng được thật.

THU HÀ: - Vào đến Nghệ An là đoàn em hoàn toàn đi bộ. Có thể em đã đi bộ hàng nghìn cây số. Bàn chân em thô trông rất kỳ cục này.

PHƯỚC: - Càng dày dạn ra thôi.

THU HÀ: - Anh động viên em đấy à... Anh lại sắp nói giống bác Diêm cho mà xem. (*Ngùng*) - Ông già ấy có đỡ lắm cảm đi chút nào không anh?

PHƯỚC: - Vẫn thế (*Mỉm cười*) - Nhưng chắc chắn lần này về gặp lại, em sẽ thấy ông già đáng yêu hơn nhiều.

THU HÀ: - Anh tin là ông già thay đổi?

PHƯỚC: - Không... Em thay đổi. Em thay đổi thì bác ấy đỡ lắm cảm đi ngay. Vừa rồi căn nhà bị đánh, ông còn đáng yêu hơn nhiều.

THU HÀ: - Bị đánh à? Có ai việc gì không anh?

PHƯỚC: - Nhà cậu Cảnh bị trúng một quả rốc két. (*Hà giật mình*) -

Nhưng may quá, chiều hôm ấy cậu ta đi Sơn Tây nên không chết.
(*Hà ngưng ngưng yên lặng*) - Bây giờ cậu ta ở tạm phòng anh.

THU HÀ: (*Không dám nhìn vào mặt Phước*) - Anh bằng lòng thế?

Cả hai đều yên lặng. Giọng Thu Hà buồn hẳn đi.

- Ghét em lắm phải không?

PHƯỚC: (*Yên lặng, rồi gật đầu*).

THU HÀ: (*Ngả đầu vào ngực Phước*) - Tha lỗi cho em.

PHƯỚC: (*Vuốt tóc Thu Hà*) - Chúng ta sẽ không bao giờ nhắc lại chuyện này nữa.

Đám bộ đội kéo đến.

ANH BỘ ĐỘI NÔNG DÂN: - Anh Phước gặp đồng hương phải không?

PHƯỚC: - Vào đây các đồng chí... (*Nói nhỏ với Thu Hà*) - Các đồng chí cùng tiểu đội với anh... Còn đây là đồng chí thủ kho. (*Thu Hà cúi chào*). Giới thiệu với các bạn: Thu Hà.

ANH BỘ ĐỘI TRẺ: - Chị là Thu Hà?... (*Ngưng*) - Tôi đã nghe tên chị nhiều...

ANH BỘ ĐỘI NÔNG DÂN:

(*Thăm hỏi bạn*) - Nổi tiếng thế? Chị ca chắc mùi lắm.

THU HÀ: - Thường thôi anh ạ.

PHƯỚC: - Một cô gái Hà Nội đã đi hàng nghìn cây số đường bộ mang tiếng hát đến tận đây.

ANH BỘ ĐỘI TRẺ: - Chúng tôi thiệt thòi... chẳng được xem chị biểu diễn.

THU HÀ: - Đơn vị nào cũng yêu cầu cả. Nhưng chúng tôi không phục vụ hết được.

ANH BỘ ĐỘI NÔNG DÂN: - Đoàn của chị có đồng không?

THU HÀ: - Ít thôi.

ANH BỘ ĐỘI NÔNG DÂN: - Ca cải lương khó thật đấy. Chị có biết tiếng bác Tấn ca cải lương trên đài?

THU HÀ: - Tôi cũng có biết tiếng.

ANH BỘ ĐỘI NÔNG DÂN: - Tôi cho là nhất đấy.

Thu Hà tỏ vẻ khó chịu.

PHƯỚC: - Đồng chí ấy là một cấp dưỡng nổi tiếng của đơn vị anh đấy.
Hành quân trên đường chỉ dừng lại nửa tiếng là anh em đã có cơm nóng, canh ngọt rồi.

ANH BỘ ĐỘI NÔNG DÂN:

- Chị có bài nào thật khí thế, ca cho anh em nghe nhờ một bài chơi.

THỦ KHO: - Được thế thì tốt nhất.

THU HÀ: - Tôi không biết hát cải lương đâu các anh ạ.

THỦ KHO: - Thì hát gì cũng được, tùy chị.

THU HÀ: - Với lại... *(Định từ chối)*

PHƯỚC: - Thu Hà sẽ hát đấy.

THU HÀ: *(Nhìn Phước vẻ trách móc)* - O kia!

PHƯỚC: - Sẽ bắt đầu ngay bây giờ đây. *(Nhìn Thu Hà như ra lệnh)*
- Thu Hà!

THU HÀ: - Thôi được.

ANH BỘ ĐỘI NÔNG DÂN: - Danh ca đấy bố ạ.

THỦ KHO: - Ái chà!...

Chống tay vào vai anh bộ đội nông dân đứng nghe.

THU HÀ: *(Hát một cách miễn cưỡng)* - “Tình bằng có cái trồng cơm...”
(Bài ca hết, một tràng vỗ tay).

ANH BỘ ĐỘI NÔNG DÂN: *(Quay lại hỏi những người đằng sau)* -
Hết rồi à?

TIẾNG NGƯỜI PHÍA TRONG: *(Gọi to lên)* - Chuẩn bị lên đường thôi
các đồng chí.

Những anh bộ đội ùa tới, tạm biệt Thu Hà.

ANH BỘ ĐỘI TRẺ: - Cảm ơn chị Thu Hà!... Chúc chị mạnh khỏe. Đã đến
giờ chúng tôi lên đường rồi. *(Giơ tay vẫy)* - Tạm biệt chị Thu Hà!...
Tạm biệt miền Bắc. *(Họ tản ra hết, để Phước và Thu Hà đứng lại).*

PHƯỚC: - Chẳng lẽ em hát xuống như thế?

THU HÀ: - Anh làm em bị động.

PHƯỚC: - Anh thấy thế... Ai cũng biết em hát miễn cưỡng.

THU HÀ: - Anh cứ giục em kia.

PHƯỚC: - Đúng hơn là anh lo sợ. Anh lo em từ chối.

THU HÀ: - Em có chuẩn bị hát đâu.

PHƯỚC: - Nếu từ chối thì là một tội lỗi không gì chuộc lại được.

THU HÀ: - Vì họ là bạn anh.

PHƯỚC: - Là bộ đội trên đường ra trận. *(Ngừng)* - Làm sao có thể từ chối phục vụ những bộ đội trên đường ra trận. Và nếu như từ chối thì em đi bộ hàng nghìn cây số, đội bom đến đây với ai?

THU HÀ: - Có thể mà anh giận dữ.

PHƯỚC: - Anh khổ tâm Thu Hà ạ... Chính anh cũng bị xúc phạm.

Đông đội của anh là những người cao đẹp, có văn hóa. Họ cầm súng, nhận lấy hy sinh, bảo vệ tổ quốc không một tính toán. Được phục vụ những người như thế đáng lẽ em phải thấy hạnh phúc chứ.

Bóng những người lính lên đường. Ba lô của họ đẩy lên những bao gạo, vũ khí to kênh cang. Đến nỗi cái mũ tai bèo chỉ còn nhô lên phất phơ vài chiếc lá nguy trang. Họ bước đi chậm rãi, lặng lẽ. Tiếng hát trầm hùng, hơi buồn cất lên từ phía xa: "Ta vượt trên triển núi cao Trường Sơn. Đá mòn mà đôi gót không mòn..."

Tiếng hát của bộ đội tha thiết và đầy tình cảm. Người ta không biết ai đã cất lên cái giọng tha thiết ấy.

PHƯỚC: *(Giọng buồn hẳn xuống)* - Em xem, họ đã lên đường... Đáng

kính trọng biết chừng nào. *(Xách ba lô lên)* - Tạm biệt em...

Chuyển giúp anh lời chào Hà Nội. *(Thu Hà gục vào cánh tay Phước khóc nức)* - Sao cả đến lúc chia tay, anh vẫn còn phải nặng lời với em. *(Lúng túng)* - Hiểu cho anh... Vì anh yêu em vô cùng.

Phước đi khuất. lát sau, bóng anh cheo leo trên một mỏm núi vầy lại.

THU HÀ: *(Nức nở)* - Anh nói với các đồng chí ấy tha lỗi cho em.

Hết cảnh.

CẢNH BẢY

Trở lại nhà bà giáo An. Cảnh trí không thay đổi. Duy chỉ có chiếc võng dù của Thu Hà vừa ở Trường Sơn về mắc gối đầu lên một bức cửa sổ... Chiếc võng không người nằm. Một đầu vạt thả lơ dang buông xuống nền gạch đá hoa. Ở chiếc bàn giữa nhà, một bình hoa mặt trời cắm chung với một cành hoa chân chim tím hồng. Bình hoa giản dị và thanh nhã.

Mở màn, bà giáo An đang trò chuyện với Nhâm. Thu Hà đứng cạnh cửa luyện thanh buổi sáng. Rõ ràng là sau nhiều lần tập cô vẫn chưa vừa lòng, lắc đầu khổ tâm rồi bước ra sau nhà. Tiếng luyện thanh cần mẫn vẫn vọng lại.

BÀ GIÁO: *(Nhìn Thu Hà)* - Đêm qua mới ở chiến trường ra đến nơi, người xanh má đi, mà chưa sáng cũng đã dậy tập thể?

NHÂM: - Cô ấy khác đi nhiều.

BÀ GIÁO: - Nghe nói gặp thằng Phước... rồi cũng lại cãi nhau. *(Ngừng)*
- Tính nó cũng khác đi thật. Sáng nay vừa thức dậy, nó đã véo tai thằng Chi Lăng bắt đi cắt tóc. Bà bảo thì mãi chẳng được.

NHÂM: *(Hướng về phía phòng Cảnh)* - Anh Cảnh vẫn chưa tìm được chỗ ở?

BÀ GIÁO: - Bác ngại không muốn giục. *(Ngẫm nghĩ)* - Đi cũng chào, về cũng chào, lễ phép. *(Ngừng, lắc đầu)* - Bây giờ rười rôi mà anh ấy vẫn chưa dậy đi làm... Nhà chỉ có một cửa, có muốn đi đâu cũng chịu. *(Băn khoăn)* - Muộn chợ rồi thì chẳng có gì.

NHÂM: - Gọi anh ta chứ.

BÀ GIÁO: - Thôi... Rồi anh ấy lại hiểu là mình cậy nhà cậy cửa.

NHÂM: - Hay bảo anh ta phải đánh lấy chìa khóa riêng.

BÀ GIÁO: - Nhưng dạo này Thu Hà về, mợ lại muốn bảo nó ở đây.

NHÂM: - Khó thật! Vậy thì không nên đâu bác ạ.

BÀ GIÁO: - Sao?

NHÂM: - Không... Nhưng bác cứ nghe cháu. Mà tốt nhất thì nên bảo anh ta tìm nhà khác... Phải biết điều chứ. Bây giờ Hà Nội ngừng bắn rồi. Hay bác cứ để cháu bảo.

BÀ GIÁO: - Thôi...

NHÂM: - Vậy thì không nên để Thu Hà ở đây... Bác nghe cháu đấy.

BÀ GIÁO: - Cô lo phòng xa chứ.

(Chuông điện réo)

BÀ GIÁO: - Ra xem ai đi.

Nhâm ra mở cửa, bỗng nhiên lúng túng trở lại.

Kìa! Ai mà lại lảng lạng bỏ vào thế?

(Nhâm không nói sao, ra sau lưng bà giáo đứng, lúng túng. Thông vào, bà giáo quay ra, tủm tủm cười) - À...

THÔNG: (Ngượng ngùng) - Bác ạ.

BÀ GIÁO: - Sao hôm nay mới thấy mặt cậu hả...

THÔNG: - Con... Con cũng muốn đến... Nhưng...

BÀ GIÁO: - Ấp a ấp úng... Mọi khi thì nói chẳng để phần ai. *(Ngùng)*
- Thu Hà mới ở chiến trường ra đấy.

THÔNG: - Thế ạ... Còn Phước?

BÀ GIÁO: - Vào sâu rồi... Bây giờ đâu bảo ở Tây Ninh.

THÔNG: - Một năm rồi bác ạ... Năm ngoái cũng hôm nay đây.

BÀ GIÁO: - Thôi đi... thằng quý... Mà lại làm bác khóc bây giờ. *(Lau nước mắt)* - Hôm nay rồi về tất cả đây.

NHÂM: - Cháu làm ca sáng bác ạ.

BÀ GIÁO: - Không đứa nào được vắng mặt cả... Cô cứ việc đi làm.
Cơm nước năm nay là Thu Hà phải lo.

THÔNG: - Hương Ly phụ bếp bác ạ... Hương Ly năm nay khá lắm rồi.

NHÂM: - Cháu đi bộ, sợ buổi trưa về chẳng kịp.

BÀ GIÁO: - Thằng Thông hôm nay đến đây bằng gì?

THÔNG: (Mừng đến lúng túng) - Dạ... xe đạp ạ.

BÀ GIÁO: - Đi với Nhâm đến xưởng rồi tạt về đón Hương Ly đến đây nghe không.

THÔNG: (Nhanh nhẩu) - Dạ.

NHÂM: (*Ngượng nghịu*) - Thôi... cháu đi một mình.

Nhâm đỏ mặt chạy nhanh ra trước, Thông lúng túng, nhìn bà giáo cầu cứu.

BÀ GIÁO: - Kìa... Sao đứng đấy?

THÔNG: - Con không thấy Nhâm bảo gì.

BÀ GIÁO: - Ngốc ơi là ngốc... Đi nhanh lên.

Thông chạy theo. Bà ra cửa sổ nhìn, tìm tìm cười. Chợt nhớ đến việc đi chợ, nhìn vào cửa buồng Cảnh khó chịu.

Đến bây giờ mà còn giam người ta...

Bà xăm xăm đứng lại cửa, dẫn đo mãi mới gọi.

Cảnh mở cửa bước ra. Anh ta mặc bộ pi-ja-ma khá sang trọng.

Đứng trước bà giáo anh ta có vẻ băn khoăn.

CẢNH: - Xin lỗi... bác chờ cho cháu mặc tử tế.

BÀ GIÁO: - Thôi... tôi xin hỏi anh một câu thôi.

CẢNH: - Vâng... thế bác cho phép.

BÀ GIÁO: - Anh xem đồng hồ giúp tôi mấy giờ rồi?

CẢNH: (*Xem đồng hồ*) - Bảy giờ ạ... À, tám giờ kém mười lăm ạ.

BÀ GIÁO: - Muộn thế kia à? (*Ngờng*) - Hôm nay chắc anh không đi làm?

CẢNH: - Dạ... có.

BÀ GIÁO: (*Khó chịu nhưng dẫn đo*) - Chẳng là tôi định đi chợ mà.

CẢNH: - À... vâng... cháu cũng đi ngay đây.

Hương Ly vào, vẻ hớn hờ. Một năm qua, Hương Ly lớn lên nhiều.

HƯƠNG LY: - Anh Thông giục cháu sang ngay bác bảo gì.

BÀ GIÁO: - Cô có việc đây. (*Tiếng luyên thanh của Thu Hà ở sau nhà vọng vào*) - Ở đây giúp chị Hà làm cơm nghe không.

HƯƠNG LY: (Ngạc nhiên) - Chị ấy về rồi ạ? (Hớn hờ định chạy vào)

BÀ GIÁO: - Này, Thăng Thông đưa cháu đến đây?

HƯƠNG LY: - Cháu tự đến. Anh ấy tạt về nói một câu rồi chạy đi ngay... Cháu hỏi có việc gì, anh ấy cũng chẳng kịp trả lời nữa. (*Bà giáo tủm tủm cười*) - Sao ạ?

BÀ GIÁO: (*Lắc đầu*) - Bác hỏi thế thôi.

Thu Hà ra, tay cầm cuốn sách nhỏ, mơ màng như đang sống với nhân vật. Hương Ly chạy tới ôm chầm lấy chị.

HƯƠNG LY: - Sao chị đi lâu thế? (*Ngừng*) - Thế mà có tin đồn rằng chị bị vướng mình hý sinh rồi.

THU HÀ: - Bạn chị... Chị Cẩm Dung hay hát bài ca Võ Thị Sáu, em biết không?

HƯƠNG LY: (*Nắm chặt tay Thu Hà*) - Nghe tin đồn, bọn học sinh quen chị đứa nào cũng khóc hết. (*Nhìn bà giáo*) - Nhưng em vẫn giấu bác chẳng dám nói.

BÀ GIÁO: - Con có thấy nó lớn hơn nhiều không? Mà chín chắn ra nữa.

THU HÀ: - Đã ra vẻ một thiếu nữ rồi. Không phải Hương nhè như ngày nào nữa.

BÀ GIÁO: - Một mình cai quản bốn đứa em trên sơ tán... Chúng sợ con bé một phép. (*Ngừng*) - Chị em hôm nay ở nhà làm cơm. Bác đi chợ. Trưa cả Nhân và Thông về ăn cơm như năm ngoái. (*Lặng lẽ*) - Chỉ thiếu một mình thằng Phước... chẳng biết bây giờ ở đâu. *Bà giáo cầm làn đi ra ngoài.*

HƯƠNG LY: (*Ngồi vào chiếc võng dù*) - Người ta phát cho chị à?

THU HÀ: - Lâu thành quen, về Hà Nội chị vẫn thích nằm võng thế.

HƯƠNG LY: (*Lấy mũ tai bèo đội*).

THU HÀ: (*Ngắm nghía*) - Được đấy. (*Ngừng*)

HƯƠNG LY: (*Ngượng, cầm chiếc mũ xuống, rồi ngạc nhiên chăm chú đọc*) - L. Hương- 132 Quan Thánh, Mai Thư... phố Bát Đàn. Liên: Nguyễn Văn Tố...

THU HÀ: - Chị đã đến phục vụ các đơn vị thanh niên xung phong từ ngoài này vào. Gặp chị bọn nó ôm chầm lấy. "Hà Nội đây rồi"; rồi chúng nó thêu đầy cả tên vào mũ chị.

HƯƠNG LY: - Ôi! (Thần người ra).

THU HÀ: - Nghĩ gì thế?

HƯƠNG LY: - Em nói thăm thôi.

Thu Hà ghé tai lắng nghe rồi kéo đầu Hương Ly vào vai mình.

THU HÀ: - Mợ có bằng lòng không?

HƯƠNG LY: - Em viết đơn lên Thành đoàn rồi. Mợ em sẽ không phản đối đâu... Nhưng nếu anh Thông lấy vợ...

THU HÀ: - Vậy thì hôm nay chị sẽ giục. Anh Thông phải lấy vợ ngay.

HƯƠNG LY: - Chị nói nhá... Thật đấy. *(Cả hai cùng yên lặng)* - Chị còn nợ một thứ... nhớ không?

THU HÀ: - Để chị nhớ đã... à... trả bù cho em chiếc vé xem phim “Nam tước Phôn-gôn-rinh” phải không?

HƯƠNG LY: - Eo ôi!... Chị nhớ gì thế?

THU HÀ: - Sẽ đên em vào ngay tối nay thôi. Đêm nay đoàn chị sẽ biểu diễn báo cáo sau một chuyến đi công tác xa.

HƯƠNG LY: - Chị sẽ hát gì nào?

THU HÀ: - Lần này chị lo lắm.

HƯƠNG LY: - Cho em hai vé đấy... Cả con bạn em nữa. Chắc lần này có những cái mới chứ... Em thấy hồi hộp từ bây giờ.

THU HÀ: - Vậy thì chị càng lo lắng hơn... Đêm nay chị sẽ biểu diễn một trích đoạn trong vở ca kịch mới. Chị đừng cố nhớ lại những kỷ niệm của chuyến đi. Chị lo lắm Hương Ly ạ... Có thể em chẳng hiểu nỗi lo của chị đâu. Một cố gắng quá với sức của chị. Này nhé... chị sẽ hát về những tình cảm rộng lớn; phải biến nó thành kỷ niệm. Về những con người mà chị gặp ấy; chị muốn hát về họ... quá sức của chị thật. *(Ngừng)* - Nói thế nào để em hiểu nhỉ. Thí dụ như người ta làm thơ về kỷ niệm của mình. Những cái đó họ dễ rung động, và cũng dễ làm cho mọi người rung động. Vì nó gặp gỡ kỷ niệm của mọi người. Nhưng đây là giai đoạn của năng khiếu, có tính chất bản năng. Nhưng từ kỷ niệm bé nhỏ, bước sang cuộc đời rộng lớn, nó cũng giống như em đi từ sự chăm

chút về những đứa em trong gia đình, một tập thể rộng lớn ấy; mà cũng đầm thắm như khi Hương Ly chải tóc cho em vậy. Hiểu không?... Người nghệ sĩ cũng thế, càng phải làm cho người nghe có sự xúc động; và hơn cả sự xúc động về những kỷ niệm của bản thân mình. Nó là cửa ải thử thách mình có thể trở thành nghệ sĩ hay không.

HƯƠNG LY: - Em hiểu... (*Trầm ngâm*) - Em hiểu được.

THU HÀ: (*Lo lắng*) - Chị hát thử cho em nghe nhé. Nhưng em phải đóng tất cả cửa lại đi... chị lo lắm.

(Thu Hà đứng lặng... rồi bắt đầu. Phác ý đoạn aria của Thu Hà)

Phía trước kia là những quả bom câm lặng đang chờ

Em tiến anh đi tới đó

Anh của em ơi!

Bao kỷ niệm đang về trong trí nhớ.

Từ buổi cầm tay em,

Máu truyền sang nhau rạo rức.

Tình yêu chúng ta đã đi qua những tháng năm nhúc buốt.

Có ngày Trường Sơn mang cả bốn mùa

Có giọt nước trên ngọn cao đá sắc

Trận lũ tràn, nứ chặt dẫn nhau qua.

Đoạn dây mìn làm vòng tay kỷ niệm

Ai bỏ vàng ra mua, em sẽ cầm vàng ném theo kẻ đó.

Tình yêu ta có rừng già vách đá,

Trăm trận bom vẫn là trăm lần ước hứa yêu nhau, sống mãi với con đường.

*

Phía trước kia là những quả bom câm lặng đang chờ

Em tiến anh không bằng nước mắt

Kẻ thù nằm giữa chúng ta

Nước mắt không nói được

Nỗi lòng em vụn lẫn rạo rức.

Hơn buổi cầm tay, em nói tiếng yêu đầu.

Bài ca vừa dứt thì từ trong phòng Cảnh tiếng vỗ tay vang lên. Cảnh cầm bông hoa ra. Hương Ly xúc động nước mắt đầm đìa, ngược lên nhìn Thu Hà.

CẢNH: - Xin chúc mừng người đi xa trở về bình yên. (Ngừng) - Và chúc cho cả bài ca nữa.

THU HÀ: (*Cầm bông hoa cảm động*) - Cảm ơn anh. (*Hương Ly ý tứ bỏ vào nhà trong*) - Anh vẫn gặp may mắn chứ.

CẢNH: - Biết trả lời chị thế nào... Buổi tối hôm ấy chúng ta đi Trung Hà về, thì một nỗi bất hạnh lớn xảy ra.

THU HÀ: - Tôi có nghe tin ấy... xin chia buồn...

CẢNH: - Nhưng Thu Hà không tưởng tượng được hết đâu. Chiến tranh thật khủng khiếp! Chỉ trong phút chốc tôi thành một kẻ trắng tay, bị quẳng ra đường.

THU HÀ: - Thế à?... Tôi cứ tưởng anh xuống ở dưới này.

CẢNH: - Nhưng không còn là tôi nữa rồi.

THU HÀ: - Sao thế?

CẢNH: (*Lắc đầu*) - Thật là khủng khiếp! Nhưng đáng buồn hơn là Hà Nội không còn cái phong vẻ lịch sự như ngày xưa nữa.

THU HÀ: - Tôi chưa hề được sống ở đây nên chả có gì so sánh được.

CẢNH: - Tất nhiên, Hà Nội thì đầy rẫy những cái xấu. Nhưng tôi chỉ nói riêng về cách sống thôi. Con người Hà Nội có tiếng là thanh lịch: từ cách chọn lời trong khi nói, từ cách chọn màu trong khi mặc. Đặc biệt là con người tôn trọng nhau. Có bao giờ người Hà Nội xét nét đến đời sống riêng của nhau.

THU HÀ: - Thế còn bây giờ?

CẢNH: - Đấy... ngày nào cũng một lần bà giáo gõ cửa nhắc khéo “Anh xem giúp tôi mấy giờ rồi?” (*Mỉa mai*) - Người ta lo lắng cả cho tôi không đến cơ quan đúng giờ. (*Cười*) - Thậm chí mình có thức gì ăn ngon họ cũng lấy làm khó chịu.

THU HÀ: - Thật không anh? Như thế thì đáng buồn cười thật đấy.

CẢNH: - Đáng buồn hơn là tôi lại đang phải sống nhờ trong cái cảnh như thế. (*Lắc đầu, yên lặng*).

THU HÀ: - Không lẽ ...

CẢNH: - Tôi không phải là một kẻ hoài cổ. Nhưng nhiều lúc tôi vẫn nhớ tiếc cái phong vẻ của Hà Nội xưa. (*Ngừng*) - Thu Hà có công nhận tà áo dài là đẹp không?

THU HÀ: - Rất đẹp.

CẢNH: - Ngày Hà Nội mới tiếp quản, trường Trưng Vương những khi tan buổi học như cả một đàn bướm ùa ra, rục rỡ, bay về các phố.

THU HÀ: - Bây giờ là tự các cô gái gấp cất đi, không mặc nữa.

CẢNH: - Mặc để đi mua rau muống?

THU HÀ: - Cũng không hẳn vì thế. Cái chính là nó không còn hợp với nhịp điệu cuộc sống nữa...

CẢNH: (*Mím cười*) - Thu Hà cũng trở nên khó hiểu nhỉ.

THU HÀ: (*Cười*) - Anh nhận thấy thế à? Anh căn cứ vào đâu?

CẢNH: - Giọng hát ấy.

THU HÀ: (*Đang vui vẻ, bỗng đứng sững lại lo lắng*) - Không được như hồi trước ư?

CẢNH: - Tôi có nên nói thật không?

THU HÀ: - Sao lại không... Tôi đương cần biết mà.

CẢNH: - Vừa rồi ngồi trong phòng, nghe Thu Hà hát; bỗng nhiên,... tôi thấy lo lắng.

THU HÀ: (*Nôn nóng*) - Anh cứ nói đi.

CẢNH: - Cũng có thể không phải tại giọng đâu. Mà là cách chọn bài hát đấy. Chất giọng của Thu Hà không hợp với những bài tráng ca.

THU HÀ: - Anh thấy thật như thế?

CẢNH: - Hãy cứ thử đi... Imaxumắc, nếu quẳng cô ta vào những bài hành khúc, người ta không thể biết cô ta là ai. Còn chú bé Rôbécтино chẳng hạn, thì mọi người lại biết cậu ta cùng với những khúc nhạc đượm vẻ buồn như... avô Maria chẳng hạn.

THU HÀ: - Thế còn tôi... theo ai?

CẢNH: - Thu Hà đã tìm thấy mình rồi, chỉ cần đừng từ bỏ nó... có thể thôi.

THU HÀ: - Anh tin chắc thế?

CẢNH: (*Mỉm cười đầy vẻ tự tin*) - Còn có thứ cho Thu Hà so sánh kia mà. Tôi còn giữ được những cuốn băng ghi âm những bài Thu Hà hát mà tôi thích.

THU HÀ: (*Ngạc nhiên*) - Thật thế ư?

CẢNH: - Tôi chờ đấy... Tôi chờ ngày Thu Hà thành Đalila chẳng hạn. Tôi chỉ việc đem những cuộn băng ấy mà bán đấu giá.

THU HÀ: - Anh sẽ lỗ vốn thôi. Tôi chưa hề nằm mơ thấy chuyện ấy.

CẢNH: - Nhưng chắc chắn nó là món quà tặng đáng giá, phải không?

THU HÀ: - Điều ấy thì đúng. Anh cho Thu Hà nghe nhé. Thu Hà đang cần so sánh lắm.

CẢNH: - Vậy thì xin mời... (*Thu Hà đi cùng với Cảnh vào. Từ trong phòng Cảnh vụng ra một bài tình ca đượm buồn*).

HƯƠNG LY: (*Chạy lên không thấy Thu Hà, cô ngỡ ngác gọi*) - Chị Thu Hà. Bà giáo đi chợ về. Tiếng nhạc nhỏ dần lại. Bà nhìn Hương Ly.

BÀ GIÁO: - Sao lại bản thân người như thế?

HƯƠNG LY: - Ban nãy chị Hà vừa hát cho cháu nghe. Cháu xúc động quá.

BÀ GIÁO: - Bác thì lại lo, phải có cái gì cho con bé ăn. Nó xanh rớt đi.

HƯƠNG LY: - Bác mua được những thức gì?

BÀ GIÁO: - Đắt đến ghê cả người. Đã lâu lắm mới đảo đến hàng gà. Có con gà mái tơ chỉ khoảng hơn một cân, đánh bạo trả mười đồng mà cái bà hàng gà còn bấu môi chả thềm trả lời. Đi chợ lại gặp bác Nguyễn, thấy mua được cái bắp cải xách đi khắp chợ.

HƯƠNG LY: - Nhà cháu cũng chỉ có phiếu thôi. Rau muống cũng ít khi mua ngoài lắm. (*Ngừng*) - Đắt thế thì họ bán cho ai?

BÀ GIÁO: - Vậy mà vẫn có người tranh nhau, nên con mụ hàng gà mới vác mặt lên thế. (*Nhìn về phía nhà Cảnh*) - Nói đâu... Nhà anh

kỹ sư Cảnh này thỉnh thoảng lại lôi về con gà hàng ôm. Cái nghề chữa đài ngoài, thời chiến này tốt tiền lắm.

HƯƠNG LY: - Kỹ sư như anh Thông cháu thì rớt mồng toi...

BÀ GIÁO: - Chuyện. Nhà anh ta chạy mãi mới chuyển sang học được cái nghề ấy đấy.

HƯƠNG LY: - Vậy thì đắt mấy mà chả mua.

BÀ GIÁO: - Chỉ tội nhà mình ở chung, toàn đi đổ xương gà, xương vịt. Hàng phố có người không biết lại kháy mình: “Nhà bà giáo có để mới trúng xổ số”.

HƯƠNG LY: - Anh ta ăn thì anh ta đi mà đổ chứ.

BÀ GIÁO: - Để lâu nó hôi ra thì lại càng tội mình. To tiếng thì chuyện nhỏ nhặt hàng phố người ta cười.

HƯƠNG LY: - Kệ!

BÀ GIÁO: - Nhưng bên cạnh lại có bác nhà văn kia. *(Xách làn đi vào)*
- Đi làm đi... hai chị em. Trưa rồi đấy.

HƯƠNG LY: - Minh cháu thôi... Chị Thu Hà đêm nay biểu diễn báo cáo; để cho chị ấy tập luyện.

Bà giáo và Hương Ly đi vào.

Cảnh cùng Thu Hà từ trong phòng của Cảnh đi ra.

Cảnh vui vẻ như người thắng thế. Thu Hà lặng lẽ suy nghĩ về lo lắng.

CẢNH: - Thu Hà thấy chưa. Nghe những bài tình ca chị hát tôi vẫn bị xao xuyến, có gì khó hiểu, đó là Thu Hà thật. Một Thu Hà mãnh liệt khao khát tuổi trẻ... Nó khác hẳn sự lên gân trong bài ca mới rồi... Mặc dù Thu Hà đã hết sức cố gắng để tìm ra những thủ pháp biểu hiện.

THU HÀ: - Nếu đúng như anh nhận xét thì tôi thật là tối.

CẢNH: - Vì sự bộc bạch quá thẳng thắn làm chị méch lòng chẳng?

THU HÀ: - Không phải thế đâu. Nếu anh đã sống cuộc sống ấy, có thể anh còn sĩ vả tôi nữa kia. Những con người cao đẹp trong sự lặng lẽ. Phẩm chất họ đã làm tôi xúc động. Hiểu được họ tôi chỉ còn biết ôm lấy mà khóc... Tôi thấy mình có tội nếu cứ rên rỉ, ẻo lả...

Trong khi mọi người tự nguyện lao vào cái chết mà giành lấy sự sống như thế.

CẢNH: - Chị xúc động thành thực đấy chứ?

THU HÀ: (*Phẫn nộ quyết liệt*) - Anh không thể xúc phạm đến những người như thế.

CẢNH: - Vâng... xin lỗi vậy. Chỉ vì quý chị mà tôi nói thế.

Định bỏ đi. Thu Hà như ân hận, ngập ngừng định gọi theo. Nhưng lại thôi. Vừa lúc đó Hương Ly chạy lên, ngơ ngác.

HƯƠNG LY: (*Nhìn Cảnh khó chịu*) - Anh đã xúc phạm gì chị ấy?

THU HÀ: - Không... Hương Ly! Tự chị thôi... Chị hát tôi quá phải không em?

HƯƠNG LY: - Đoạn nhạc kịch chị vừa hát ấy ư?

THU HÀ: - Không được nhắc đến nữa, Hương Ly.

HƯƠNG LY: - Ai nói đó là một bài hát tồi? Chị có biết em xúc động đến thế nào không?

THU HÀ: - Đừng động viên chị nữa.

HƯƠNG LY: - Hay em ngu ngốc, không hiểu gì âm nhạc. Bài hát ấy đã thôi thúc em... Em muốn sống tốt hơn. Em miên man nghĩ đến những người đi xa. Đấy... em chỉ biết khóc cười theo lòng mình thôi.

THU HÀ: (*Ôm chằm lấy Hương Ly*) - Cảm ơn Hương Ly.

HƯƠNG LY: (*Nhìn vào Cảnh*) - Chị có tin em không?

THU HÀ: - Tin... rất tin.

Cảnh bỏ vào nhà.

Tiếng keng keng xe rác và tiếng động cơ ô tô rồ máy ở ngay trước cửa. Cảnh từ trong nhà búng sọt rác định đi xuống bếp thì gặp bà giáo An đi lên.

BÀ GIÁO: (*Dừng lại, nghiêm nghị nhìn Cảnh*) - Anh Cảnh! Anh phải biết tự mang rác của mình đi mà đổ.

Cảnh ngoái lại nhìn.

CẢNH: (*Lặng đi vì bất ngờ*) - ... À... Bà nữ xử như thế. (*Ngừng*) - Bà định làm nhục tôi.

BÀ GIÁO: - Ờ hay!

CẢNH: - Thôi được... (Bê rổ rác đi ra hướng đường).

BÀ GIÁO: - Anh phải hiểu ra điều ấy từ lâu rồi mới phải.

CẢNH: - Không có lẽ đổ thêm vài cái rác mà bà thấy thiệt thòi?

BÀ GIÁO: (*Cười khinh bỉ*) - Nếu tính đến chuyện thiệt hơn thì anh sẽ không có mặt ở đây.

CẢNH: - Bà nên căm thù thằng giặc Mỹ chứ.

BÀ GIÁO: - Hai thằng con tôi còn đương ở mặt trận đấy thôi. Tôi chịu chung cảnh khó khăn với thành phố. Chính vì vậy mà tôi không thể vác cái rổ xương vịt, xương gà đi mà đổ mãi được.

CẢNH: - À... thì ra bà ghen với tôi?

BÀ GIÁO: - Một người có học thức như anh mà ăn nói như vậy ư?

CẢNH: - Xin lỗi bà... Bà là người gốc gác Hà Nội mà bà cũng quên mất phép lịch sự khi ăn nói rồi sao? Đến đời tư của tôi bà cũng xét nét đến.

BÀ GIÁO: - Nếu như tôi đã làm mọi cái cho cuộc chiến tranh này thì làm sao tôi không có quyền giận dữ với những kẻ bám lấy chiến tranh mà phè phỡn.

Đúng ra anh phải biết xấu hổ chứ. Người nào phè phỡn trong lúc mọi người đang sống khổ khổ vì chiến tranh, thì kẻ ấy phải biết xấu hổ chứ. Cái lịch sự mới là như thế.

Bà quay lại, giật mình khi thấy bác Nguyễn đến nghe từ bao giờ.

Kìa bác! Bác về đi. Tôi có bao giờ to tiếng vậy đâu. Bác về đi, những người như bác không đáng nghe những chuyện như thế này.

BÁC NGUYỄN: - Bà cho phép tôi đứng đây một chút rồi tôi về. Vốn dĩ tôi cũng không thích nghe những chuyện đôi co.

BÀ GIÁO: - Thấy bác, tôi xấu hổ lắm.

BÁC NGUYỄN: - Nhưng những chuyện cãi cọ hôm nay thì tôi lại muốn nghe và thấy mừng: Người Hà Nội đã bắt đầu giận dữ với những điều mình cho là không phải. Và trong thâm tâm bà lúc

này, tôi biết chắc bà thấy con bà có lý. Cậu Phước ấy. Tôi muốn từ chuyện này mà viết thư cho cậu ấy đấy.

BÀ GIÁO: - ĐỪNG... tôi xin bác.

BÁC NGUYỄN: - Tôi biết là cậu ấy sẽ mừng, mừng hơn tôi kia; và tất nhiên là cậu ấy sẽ yêu Hà Nội, thành phố quê hương của cậu ấy thêm nhiều lần. (Ngừng) - Chi Lăng đâu rồi bà?

BÀ GIÁO: - Cháu đi cắt tóc, chưa về.

BÁC NGUYỄN: - Tôi gửi tặng người bạn nhỏ ấy cuốn sách. Tôi viết với tham vọng ghi lại đôi nét của Hà Nội thời chiến tranh. Chú bé ấy đóng góp vào đây khá nhiều.

BÀ GIÁO: (*Cầm lấy cuốn sách nâng niu*) - Cháu sẽ mừng lắm đây.

BÁC NGUYỄN: - Có thể đọc giả Hà Nội chưa vừa lòng lắm đâu. Nhưng tôi đã viết với tất cả lòng tôi yêu mến. (Ngừng) - Tôi về.

Bà giáo tiễn ông ra cửa rồi trở vào đưa cuốn sách cho Thu Hà.

THU HÀ:

(Lật trang sách, đọc hàng chữ ghi tặng: “Tặng Chi Lăng, cậu bạn nhỏ yêu quý. Tác phẩm đã xây từ viên gạch vỡ xếp hàng ở quây thức ăn chín của chúng ta”. Ôm cuốn sách trước ngực) - Cuốn sách đẹp biết chừng nào... Bài ca chắc cũng thế.

Cảnh ở trong nhà đi ra, đùng đùng giận dữ.

CẢNH: - Trong ngày hôm nay tôi sẽ đi khỏi đây.

THU HÀ: - Để làm gì?

CẢNH: - Thu Hà không thấy sao... Chính tôi mới là nạn nhân của chiến tranh. Tôi chịu bao nhiêu thiệt thòi, đâu phải là tôi không đóng góp.

THU HÀ: - Vậy thì sao?

CẢNH: - Họ đuổi tôi đấy.

THU HÀ: (*Mím cười*) - Mọi người muốn anh sống khác đi thì đúng hơn.

CẢNH: - Thu Hà cũng nói thế?

THU HÀ: - Chính tôi cũng thấy mừng vì mình đã sống khác đi được đôi phần. Sau một chuyến đi vào chiến trường, tôi cũng hiểu rõ

thêm điều đó. Mỗi bước, tôi lại nhận thêm ra mình. Biết bao nhiêu lần tôi đã cãi nhau với anh ấy... Bây giờ tôi hiểu anh Phước có lý. Tôi yêu anh ấy hơn bất cứ lúc nào.

CẢNH: - Chị nói với tôi đấy ư?

THU HÀ: - Tôi nghĩ về tôi đấy... Không hiểu vì sao tôi lại nghĩ về tôi, và cả về nghệ thuật nhiều như lúc này... Có thể nhận xét của anh đúng đấy, tôi hát về những tình cảm rộng lớn, chưa tạo nên được rung động mạnh mẽ đâu.

CẢNH: - Tôi đã làm cho chị khó chịu?

THU HÀ: - Nhưng tôi sẽ không trở lại cái ảo lả, vụn vặt nữa. Điều ước muốn ấy đối với tôi đương còn là cái dốc cao, phải vượt mới tới được... Tôi đã nhìn thấy nó rồi. Không phải điều gì cao xa đâu... Tôi chỉ muốn thành người có ích. (*Bâng khuâng*) - Ấy đấy... tôi lại muốn nhắc đến một câu của anh ấy: “Rồi đây những người Hà Nội đều phải đứng trước câu hỏi: Những năm chống Mỹ ấy anh ở đâu? Làm gì? Kẻ khôn ngoan cũng không thể tránh được câu trả lời. Vì câu hỏi ấy không chỉ có ở hiện tại, mà cả trong tương lai nữa. Người hỏi không phải ai khác, mà chính là con em họ”.

Cảnh lặng lẽ bước đi.

Hương Ly búng khay thức ăn lên; cất bình hoa và đặt ra bàn, đứng ngắm nghía. Trông Hương Ly hôm nay giống hệt như Nhâm ngày nào.

HƯƠNG LY: - Chị Thu Hà... Chị lại xem tác phẩm của em này... Có thể ném được nhé.

THU HÀ: (Chạy lại xem) - Khá lắm.

HƯƠNG LY: - Nhưng hôm nay chị biểu diễn, em cấm chị không được ăn nem rán. Em có thức ăn riêng cho chị.

THU HÀ: - Em đã thành người lớn rồi.

Bà giáo ra.

HƯƠNG LY: - Những ai ăn cơm hôm nay đấy bác?

BÀ GIÁO: - Đợi đã.

HƯƠNG LY: - Vậy thì tác phẩm của cháu đến nguội mắt thôi. (*Thông vẻ*).

BÀ GIÁO: - Đây rồi... mang tất lên đi...

Hương Ly tung tăng chạy xuống bếp.

THÔNG: (*Nhăn nhó*) - Bác... Bảo Nhâm một tiếng.

THU HÀ: (*Trêu Thông*) - Đùng... mợ ạ... Kệ anh ấy.

THÔNG: (*Kêu lên*) - Chị Thu Hà!

BÀ GIÁO: - Tao kệ... Khôn ngoan ở những đâu.

THÔNG: (*Gãi tai*) - Gay quá.

BÀ GIÁO: (*Mỉm cười*) - Vậy là hai đứa đã thành đôi rồi đấy.

THU HÀ: (*Thấy Hương Ly bung liễn canh ở dưới bếp lên*) - Hương Ly biết chưa mợ?

HƯƠNG LY: - Gì thế ạ?

Thông và Nhâm vào. Hai người dùng dĩa ở cửa.

NHÂM: - Ở hay... thì để cho em đi nào.

THÔNG: (*Nhăn nhó*) - Nhưng lại chạy mất kia.

HƯƠNG LY: (*Đặt vôi liễn canh xuống ghế nhây lên reo*) - Hoan nghênh anh Thông!

Nhâm chạy ủa vào, giấu mặt vào vai bà giáo.

HƯƠNG LY: - Anh Thông khá lắm... Đáng thưởng cho anh một chiếc nem.

THÔNG: - Suyt!... Chị Nhâm phê bình.

THU HÀ: - Chưa chi đã sợ rồi, yếu quá!

Tất cả cùng cười.

BÀ GIÁO: (*Vào bàn, vui vẻ*) - Ngồi vào thôi.

HƯƠNG LY: - Khoan, chị Nhâm ngồi đây. (*Kéo ngồi cạnh Thông*) - Phải ngồi đúng chỗ chứ. Cả nhà hôm nay phải dưới quyền điều khiển của em. (*Tung tăng kê chiếc ghế cạnh Thu Hà*) - Chiếc ghế bên cạnh chị Hà không ai được ngồi...

THÔNG: (*Chỉ vào bà giáo*) - Suyt! (*Chuyển sang chuyện khác*) - Anh cu Chi Lãng đâu rồi?...

Bỗng nhiên ắng lặng.

BÀ GIÁO: (*Nhớ con*) - Đúng là thiếu có một mình thằng Phước!
(*Ngừng*) - Bữa cơm năm nay cũng đậm bạc hơn năm ngoái.

THÔNG: - Nhưng khác nhiều bác ạ...

BÀ GIÁO: - Đúng... (*Ôm lấy đầu Hương Ly*) - Cả cái Hương Ly nè cũng lớn và đậm đang ra.

Ngừng.

THU HÀ: (*Gắng pha trà*) - Anh Thông, chị Nhâm.

BÀ GIÁO: - Chúng nó thì mới chú không phải khác. (*Cười to, Nhâm ngượng ngối yên*) - Nếu khác thì phải nói là con... Thu Hà... Con ngồi bên cạnh mẹ đây mà như người bắt được.

THU HÀ: (*Nước mắt vòng quanh, nhưng vẫn gượng đùa*) - Con cứ ở luôn đây để làm con gái mẹ. Bao giờ anh ấy về thì mẹ cưới anh ấy cho con.

Cùng cười mà nước mắt giàn giụa. Bác Diễm đến, định bỏ ra.

BÀ GIÁO: - Bác Diễm!

BÁC ĐIỀM: - Cứ tự nhiên đi... tôi về đã.

THU HÀ: - Không sao... bác Diễm.

BÁC ĐIỀM: - Biết tin chị đi phục vụ chiến trường ra từ tối qua mà sáng nay phải đi làm ca sớm, bây giờ mới về.

THU HÀ: (*Nắm tay bác Diễm*) - Hôm nay bác phải ngồi vào bàn với chúng cháu.

BÁC ĐIỀM: - Ấy... cơm tôi mua vé sẵn rồi. Tôi sang là để động viên chị.

THU HÀ: - Cảm ơn bác... Hồi trước bác có gửi cháu chùm chìa khóa...

BÁC ĐIỀM: (*Gạt đi*) - Tôi nhận được rồi. Tôi chỉ nhắc đến chuyện ấy nữa đâu... Thấy chị tiến bộ là tôi mừng.

THU HÀ: (*Ngượng, gục đầu vào vai bác Diễm*) - Bác!

Bỗng tiếng súng nổ. Máy bay vọt vào thành phố. Thông ra cửa ngõ.

THÔNG: - Nó lại nuốt lời hứa rồi... Con phải về sân bay thôi.

Thông chạy vụt đi. Một thoáng lo lắng.

BÀ GIÁO: - Lại bước vào một trận mới đây.

HẾT

